

Land inspektøren

- ▶ **PORTRÆT:** Carsten arbejder i sit rette element
- ▶ Tyngdefeltet er den kritiske opmålingsfaktor
- ▶ **LEDELSE:** Landinspektørbranchen ligner andre brancher
- ▶ Lokalplaner kan ikke regulere ejerforhold – nogle forsøger alligevel
- ▶ Ny bestyrelse er på plads

61. årgang

"Geospatial Information for a Smarter Life and Environmental Resilience"

FIG Working Week er en årlig konference, som samler og udfordrer det internationale fællesskab af landinspektører. Kom og oplev interessante plenum sessioner, spændende faglige oplæg, forskellige netværksmuligheder og sociale aktiviteter. Fagligheden er i højsædet og spænder fra matrikulære udfordringer, digitalisering, over smart cities, klimaforandringer og FNs verdensmål til GIS, nye teknologier og uddannelse.

Alt i alt giver FIG Working Week dig en forrygende mulighed for at

- tilegne dig ny viden
- mødes med landinspektørkolleger fra resten af verdenen
- skabe et unikt netværk, som du kan få udbytte af i dit daglige arbejde

LÆS MERE
OG TILMELD DIG PÅ

www.fig.net/fig2019

International
Federation of
Surveyors (FIG)

Vietnam Association of
Geodesy, Cartography
and Remote Sensing (VGCR)

- 8 Tyngdefeltet – den kritiske opmålingsfaktor**
Viden om fordelingen af Jordens tyngdefelt er essentielt ved opmåling. Læs om udfordringerne med at bestemme tyngdefeltet – herunder om geoiden og satellitbaseret højdemåling – i denne artikel, som giver et indblik i emnet lige fra Galileos eksperimenter til nutidens opmålingssatellitter.
- 12 En professionel ledelse kommer i flere formater**
LEDELSE: De tre største landinspektørfirmaer har alle direktører, der er hentet uden for branchen. Samme tendens kan ses hos større virksomheder i andre brancher.
- 18 Ny forening kan udfylde et tomrum**
MEDIATION: Med dannelsen af Danske Mediatorer BYG er der skabt en nicheforening, som kan være interessant for landinspektører, der søger faglig sparring og netværk inden for konfliktmægling.
- 20 Carsten arbejder i sit rette element**
Han er tidligere sømand og derfor glad for at udføre søopmåling. Og så er han vild med den rå natur langs den vestjyske kyst, hvor han også måler op. Mød landinspektør i Kystdirektoratet, Carsten Rune Hansen, i dette femte portræt i serien om landinspektører ansat i det offentlige tjeneste.
- 26 Nyuddannede søger fortsat mod private firmaer**
2018-dimittenderne bekræfter de senere års tendens: De har hurtigt fået job, og hovedparten har foretrukket job i det private. Især landinspektørfirmaerne har haft held med at indfange de nyuddannede.
- 28 Når lokalplaner regulerer ejendomsforhold**
PLANJURA: Selvom en lokalplan ikke skaber handlepligt for de berørte borgere, virksomheder mv., kan den alligevel have vidtrækkende konsekvenser for disse. Det er derfor vigtigt, at lokalplanlægning sker i overensstemmelse med planlovens regler herom – men det er desværre ikke altid tilfældet.
- 30 Offentlig færdsel på private veje**
EJENDOMSJURA: Private veje etableres som adgangsveje til ejendomme, men de befærdes også af andre end de vejberettigede. Det fremgår imidlertid ikke af nogen lovregel, om offentligheden må udøve færdsel og da hvilken. Det må udledes implicit.
- 36 Ny bestyrelse er på plads**
Et væsentligt lavere fremmøde, end de foregående år, samt en tæt dyst om at sikre sig en plads i bestyrelsen var det mest opsigtsvækkende på årets generalforsamling i Den danske Landinspektørforening.

LANDINSPEKTØREN

Nr. 2 / april - 2019

61. årgang

Kort og godt

- 4 Leder: Så er holdet sat**
- 5 Kort nyt**
- 32 Fagligt Møde i billeder**
- 34 Evaluering af Fagligt Møde**
- 39 Interview med Jens Henrik Sørensen, nyt bestyrelsesmedlem**
- 40 Interview med Jesper Lundstrøm, ny ALF-formand**
- 42 Ejendomsjura: Gæsteprincippet på Fagligt Møde**
- 43 FoFoDaLa Nyt**
- 44 Boganmeldelse: After the Map**
- 45 Boganmeldelse: Verdenskort**
- 47 Bestyrelsen Plus**
- 48 Nyt job: Anders Birk**
- 50 Efteruddannelse og medlemsnyt**
- 51 Klumme: Om pension for livet**

Så er holdet sat

DEN DANSKE LANDINSPEKTØRFORENINGs øverste myndighed – generalforsamlingen – valgte og genvalgte torsdag den 7. februar 2019 en ny bestyrelse for den næste treårige valgperiode.

Holdkortet for perioden 2019-2022 ser sådan ud:

- Torben Juulsager – formand (genvalgt)
- Vibeke Brandhof – næstformand (genvalgt)
- Anne Kristine Munk Mouritsen – medlem (genvalgt)
- Jens Henrik Sørensen – medlem (nyvalgt)

Herudover består bestyrelsen af:

- Morten Ørtved
– formand for Praktiserende Landinspektørers Forening
- Jesper Lundstrøm
– formand for Ansatte Landinspektørers Forum
- Camilla Knudsen
– studentermedlem uden stemmeret efter indstilling fra Foreningen For Danske Landinspektørstuderende.

Jeg er overbevist om, at holdet har den erfaring og de personlige kompetencer, der skal til for at løfte den politiske ledelse af foreningen – at tegne de store linjer og male med den brede strategiske pensel.

Missionen, vores eksistensgrundlag (meningen med DdL), er klar – at fremme medlemmernes interesser i forhold til foreningens formål:

- At samle landinspektørerne til varetagelse af standens faglige, økonomiske og sociale interesser.
- At varetage medlemmernes løn-, ansættelses-, arbejds- og erhvervsmæssige interesser.
- At påvirke udviklingen indenfor det landinspektørfaglige område.
- At hævde den landinspektørvidenskabelige uddannelse og forskningsbetydning for samfundet.
- At virke for, at medlemmerne vedligeholder og udbygger deres faglige viden.

Visionen, vores overordnede mål (hvilken retning DdL skal gå) ja, den skal fastlægges og reformuleres af den ny bestyrelse – hvor vi vil hen, og hvilke pejlemærker har bestyrelsen for de politiske og strategiske beslutninger?

Den afgående bestyrelse afleverede i den sammenhæng en ”bunden” opgave til den nye bestyrelse – et planlagt visionsseminar medio juni 2019, hvor den nye bestyrelse sammen med foreningens øvrige udvalg skal drøfte og sætte foreningens hovedmål. Seminaret skal medvirke til at sætte rammen for bestyrelsens arbejdsgrundlag i de næste tre år.

På holdets vegne: Tak for tilliden, tak for valget og genvalget. Vi er dedikerede og klar til opgaven.

Torben Juulsager

Landinspektøren Nr. 2 / april 2019 61. årgang

Artiklerne i 'Landinspektøren' står for den enkelte skribents egen regning og er ikke nødvendigvis udtryk for DdL's holdning. Gengivelse af artikler fra 'Landinspektøren' er kun tilladt efter aftale med redaktøren.

Udgiver:

Den danske Landinspektørforening (DdL)
Kalvebod Brygge 31-33
1780 København V
Tlf. 3886 1070
E-mail: ddredaktion@ida.dk
landinspektoren.dk

ISSN nr.:

ISSN 1903-5454
ISSN 2246-2732 (online)

Redaktør:

Torben Lund Christensen

Layout:

Jesper Lind Jans,
10 · Grafisk Design & Forlag

Tryk:

Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer og stillingsannoncer:

DG Media as
Tlf. 70271155
epost@dgmedia.dk
www.dgmedia.dk

Udgivelser:

Landinspektøren udkommer med seks numre årligt. Næste nummer: Uge 23, 2019

Deadline for artikler i 2019:

Nr. 3-2019: Tirsdag d. 7. maj
Nr. 4-2019: Onsdag d. 7. august
Nr. 5-2019: Onsdag d. 18. september
Nr. 6-2019: Onsdag d. 30. oktober

Bestillingsfrist for annoncer:

Nr. 3-2019: Mandag d. 13. maj
Nr. 4-2019: Tirsdag d. 13. august
Nr. 5-2019: Tirsdag d. 24. september
Nr. 6-2019: Tirsdag d. 5. november

Oplag:

1.700 stk. Medlem af Danske Medier.

Forsidefoto:

Landinspektør i Kystdirektoratet, Carsten Rune Hansen, holder meget af sine kysttekniske opmålingsopgaver i det dynamiske vestjyske kystlandskab. Læs mere i portrættet fra side 20.
Foto: Jørn Deleuran

LANDINSPEKTØRNÆVNET

Ny formand tiltrådt

Landsdommer Jon Esben Hvam er pr. 1. februar 2019 tiltrådt som ny formand for Landinspektørnævnet for en periode på 8 år, det vil sige til den 31. januar 2027. Jon Esben Hvam blev indstillet til posten af Justitsministeriet og udpeget af energi-, forsynings-, og klimaminister Lars Chr. Lilleholt (V). Jon Esben Hvam overtager formandsposten fra landsdommer Hanne Kildal. Nævnets øvrige to medlemmer er Pia Dahl Højgaard, Geodatastyrelsen, og Poul Moesgaard, Landinspektørfirmaet LE34 A/S.

BESKÆFTIGELSE

Fortsat lavest ledighed blandt akademikerne

Med en bruttoledighed på blot 0,4 procent er landinspektører fortsat en særdeles eftertragtet vare på jobmarkedet. Det viser den seneste ledighedsstatistik fra organisationen Akademikerne, som bygger på tal fra december 2018. Ligesom den foregående opgørelse fra oktober 2018 er landinspektører også fortsat den faggruppe i Akademikerne med den laveste ledighed. Til sammenligning ligger ingen af de øvrige faggrupper

under en procents ledighed. Kigger man på det faktiske antal hoveder svarer landinspektørernes ledighed til fire personer. En lille bemærkelsesværdig detalje i den forbindelse er, at ingen heraf er kvinder. Så altså – ikke en eneste kvindelige landinspektør er ledig, ifølge Akademikernes seneste tal om ledighed!

HUSK at give sekretariatet besked, når du skifter job, får ny mailadresse, skifter bopæl eller telefonnummer.

Foreningen får ikke information fra hverken din gamle eller nye arbejdsgiver eller fra kommunen.

Sekretariatet får heller ikke besked internt fra IDA, hvis du har haft en kontrakt til vurdering. Det er jo ikke sikkert, at du blev ansat.

Du risikerer at miste vigtige foreningsinformationer, som lander i din gamle mailboks, fx om OK-resultater, efteruddannelse mv.

Skriv til Vibeke Bo på vbc@ida.dk og orienter os om din ny mailadresse og om dit eventuelle jobskifte, ny arbejdsgiver og hvornår jobskiftet træder i kraft.

BRANDING

Kampagne fortsætter med magasinannoncer og videoer i S-tog

Landinspektørforeningen har i årets første måneder været aktive på branding-fronten. Annoncer for kampagnen er i år således allerede indrykket i magasinerne Ud & Se, Business Traveller og Studenter-magasinet. Desuden blev der i uge 9 og 10 vist videoklip fra brandingkampagnen i hovedstadens S-toge. Ifølge tal fra Danmark/Gallup er der over en halv million såkaldte unikke seere om ugen til S-togenes Train-tv, som landinspektørvideoerne var en del af. Videokampagnen i S-togene gentages i uge 21 og 22, det vil sige fra 20. maj til 2. juni. Videoerne kan også ses på brandingkampagnens egen hjemmeside www.landins.dk. Landinspektørforeningens skræddersyede kampagne for at profilere faget og uddannelsen sker som bekendt under overskriften "Først kom ideen, så kom landinspektørerne" og er baseret på fire landinspektør-arketyper, der i kampagnen har hver sin farve. Foreningen har afsat 250.000 kr. til brandingformål i 2019.

A-KASSE

Ny direktør er fundet

Danmarks største a-kasse, Akademikernes a-kasse (AKA), har ansat den 54-årige Villy Dyhr som ny administrerende direktør. Han tiltræder jobbet den 1. maj, oplyser AKA. Villy Dyhr, der kommer fra en stilling som forbundssekretær i fagforbun-

det HK, overtager posten efter, at den tidligere direktør i AKA, Michael Valentin, blev fyret i september 2018. A-kassen, som blandt dens mange faggrupper også forsikrer landinspektører, har siden været igennem nogle turbulente måneder med udskiftning af det øverste ledelseslag. AKA's bestyrelsesformand Thomas Damkjær Petersen, der selv er ny på posten, glæder sig over ansættelsen af Villy Dyhr: "Han har på mange måder alle de egenskaber og kompetencer, der skal til. Først og fremmest er Villy Dyhr et dygtigt fagligt menneske, som kommer med en baggrund i fagbevægelsen og dermed en forståelse for, hvad det vil sige at skulle stå i spidsen for Danmarks største a-kasse. Dernæst har Villy Dyhr en høj grad af integritet. Det er der brug for i dette job på nuværende tidspunkt, hvor tilliden til AKA skal genskabes," udtaler Thomas Damkjær Petersen.

FIRMANYT

Lille firma fordobler antal kontorsteder

Landinspektør Vest Aps har pr. 1. april 2019 slået dørene op til et nyt kontor. Firmaet har dermed taget konsekvensen af øgede aktiviteter i Herning-området og har etableret sig i Herning på adressen Birk Centerpark 40, hvor den daglige leder er landinspektør Mona Trærup Lassen. Landinspektør Vest er ejet af landinspektør Malene Foldager Andersen. Hun leder firmaets andet kontor beliggende i Skjern.

UDNÆVNELSER

Anerkendelse for lang tids tro tjeneste i staten

Områdechef i Vejdirektoratet, Svend Kold Johansen, blev den 10. december 2018 udnævnt til Ridder af Dannebrogordenen. Den 63-årige landinspektør har været ansat i Vejdirektoratet siden 1982.

LANDSBYFORNYELSE

Nedrivninger påvirker ikke boligmarkedet

Mange kommuner har gjort brug af den statslige pulje til landsbyfornyelse til at få fjernet faldefærdige, usælgelige huse, som plager mange små landsbyer efter de seneste årtiers massive fraflytning. Naboerne er glade for nedrivningerne, men der er ingen målbar effekt på det lokale boligmarked. Det er konklusionen i en ny rapport fra Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) ved Aalborg Universitet, oplyser universitetet i en pressemeddelelse. Selvom der er svage tegn på en mulig øget byggeaktivitet i lokalområdet, er det meget usikkert, om det skyldes, at de tomme, faldefærdige huse er blevet fjernet. "I bedste fald

er nedrivningerne af de nedslidte bygninger med til at holde de øvrige boliger i lokalområdet på markedet,” vurderer SBI’s seniorforsker Jesper Ole Jensen, der har medvirket til at lave undersøgelsen. Han er ikke overrasket over undersøgelsens resultat, da langt de fleste nedrivninger sker i de mest udsatte områder, hvor boligerne i forvejen er billigst og sværest at sælge. ”Her kan enkelte nedrivninger ikke bremse den tilbagegang, som området i forvejen er ramt af,” siger forskeren. Selvom det i undersøgelsen ikke har været muligt at måle effekter af nedrivningerne, så øger de optimismen blandt naboer, ejendomsmæglere m.fl., og der ses eksempler på, at de lokale deltager frivilligt i at omforme tomme grunde til nye mødesteder, rekreative arealer mv. Undersøgelsen viser også, at der i de kommunale forvaltninger er forventninger om, at nedrivningerne mindsker risikoen for, at ejendomsspekulanter opkøber de tomme boliger billigt og lejer dem ud til udsatte borgere, som kan påføre kommunerne øgede sociale udgifter. Undersøgelsen har set på lokale effekter af 1.138 husnedrivninger, der er foretaget med støtte fra puljen til landsbyfornyelse. Analysen er bl.a.

baseret på udtræk fra Bygnings- og boligregistret, GeoDanmark og Danmarks Statistik. SBI har udført undersøgelsen for Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen.

Nedrivning af faldefærdige og usælgelige huse i udkantskommunerne øger ikke priserne på naboejendommene eller skubber gang i hussalget i lokalområdet, viser ny undersøgelse.

Vil du vandre i Nordby Bakker eller nyde Marielysts sandstrande?

*Så lej et af ALF’s sommerhuse på Samsø eller Falster.
Tjek landinspektoren.dk under Fordele*

Tyngdefeltet – den kritiske opmålingsfaktor

Viden om fordelingen af Jordens tyngdefelt er essentielt i forbindelse med opmåling. Læs mere om udfordringerne med at bestemme tyngdefeltet – herunder om geoiden og satellitbaseret højdemåling – i denne artikel, som giver et indblik i emnet lige fra Galileos eksperimenter til nutidens opmålingsatellitter.

Alle landinspektører ved, at vores traditionelle instrumenter er afhængige af tyngdekraften, da det er lodlinjen, som vi justerer instrumenterne efter. Mange landinspektører har tilmed haft kurser i geodæsi og ved derfor også, at tyngdefeltet er ujævnt.

Forestiller man sig niveauet for en flade, som dækker hele jorden baseret på gennemsnitsniveauet for verdenshavene – uden forskelle som følge af temperatur, strøm, vind eller tidevand – så får man det, der kaldes geoiden. Lokalt tilnærmer man den via fikspunkter målt i forhold til vandstandsstationer, som repræsenterer en middelvandstand. Det gælder fx Aarhus havn herhjemme eller Amsterdam havn i forhold til de centrale dele af Europa.

Alle landinspektører, som har arbejdet med opmåling inden for de sidste mange år, ved endvidere, at GPS er baseret på et geocentreret koordinatsystem, hvor højder måles i forhold til referenceellipsoiden. For at kunne omregne GPS-højder til koter, er der brug for kendskab til forskellen mellem GPS-højden og geoiden, hvor der måles. Der er en forskel på ca.

5 meter mellem Øst- og Vestdanmark, så det har stor betydning, hvis man skal kunne sammenligne højder målt med forskellige metoder.

Jeg har igennem årene måttet forklare dette til mange kollegaer, som ikke ved så meget om opmåling og har også måttet forklare dem, at nøjagtigheden ved højdemåling med GPS ikke er helt så høj som ved GPS-måling af plane koordinater.

Det må åbenbart være lykkedes. Flere af kollegaerne har endda sat sig grundigt ind i opmåling, referencesystemer m.m. En af dem stillede et spørgsmål efter at have læst Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE)'s Geomatics Notes 4: Strategi for Danmarks geodætiske infrastruktur fra 2017. Spørgsmålet vender vi tilbage til. Først lidt om strategien.

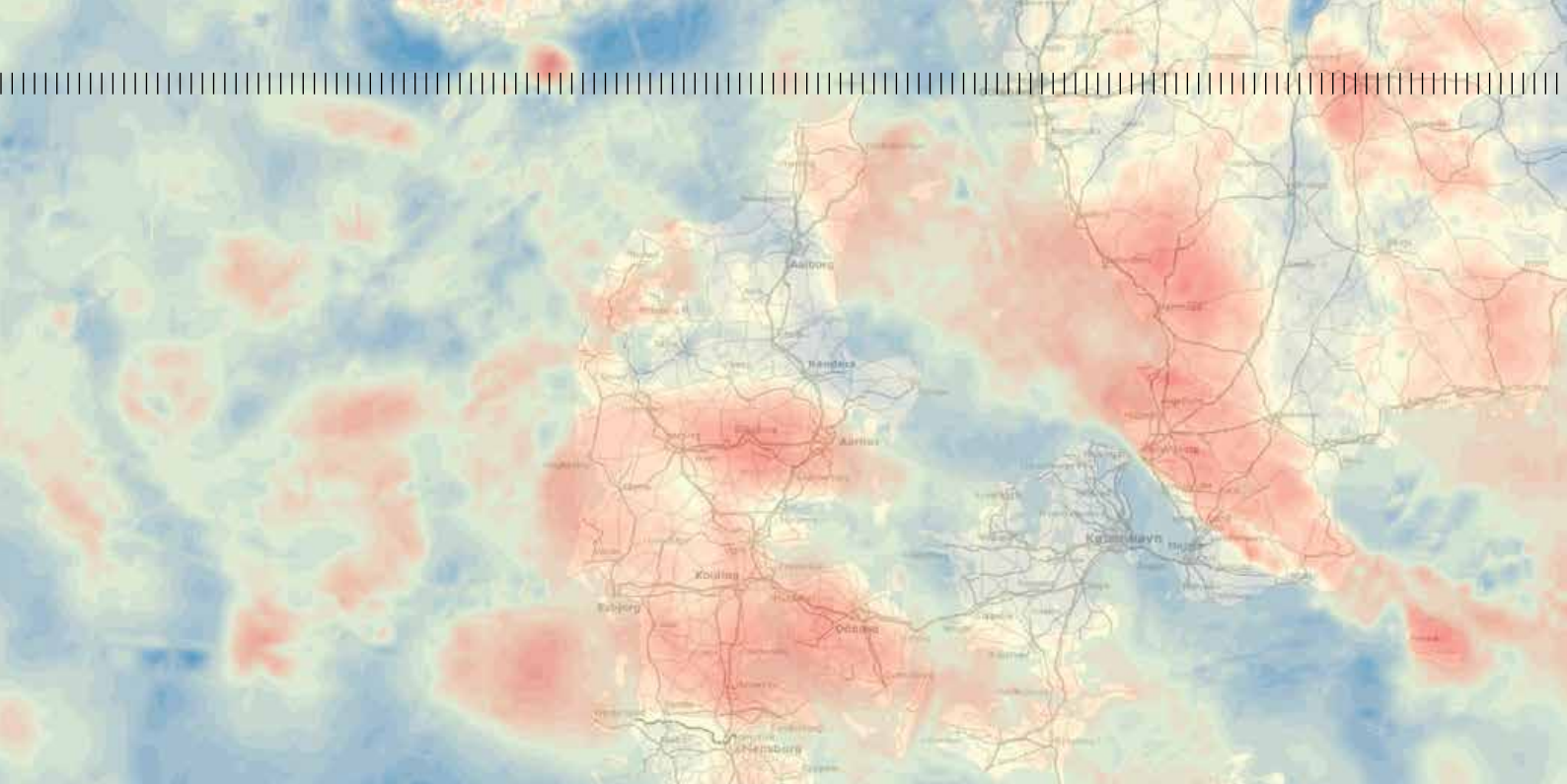
STRATEGI KALDER PÅ FLERE TYNGDEMÅLINGER
Det fremgår af SDFE's strategi, at der

fortsat skal arbejdes med 5D-fikspunktsnet. Det fremgår også, at man ønsker at skifte teknologi fra en nivellementsbase- ret højderference til en GNSS/GPS-baseret højderference, da vedligeholdelse af en nivellementsbase- ret højderference er dyr (og bare rolig – de lokale fikspunkter vedligeholdes, hvis der etableres et samarbejde mellem kommunerne og styrelsen!). Det fremgår også, at der skal foretages flere tyngdemålinger for at udvikle geoidmodellen.

Citat fra strategien:

”Udvikling af geoidmodeller foregår gennem internationale samarbejder, hvor tyngdedata sammenstilles med GNSS- og nivellementsdata og danner grundlag for nationale geoidmodeller. Målet er en national geoidmodel med en nøjagtighed på ca. 5 mm, som gør det muligt at øge nøjagtigheden af kotebestemmelse med GNSS.”

Når højdemålingerne er baseret på et referencesystem med udgangspunkt i gennemsnitsniveauet i verdenshavene betyder det også, at referenceniveauet ændrer sig som følge af havstigninger på grund af klimaændringer. Det emne indgår selvfølgelig også i SDFE-strategien.

Tyngdekort som viser frit tyngdefelt over havet og terrænkorrigerede data over land. Det blå område, som løber fra nordvest til sydøst, er Sorgenfrei-Tornquistzonen, der er den pladetektoniske grænse mellem grundfjeldet mod nordøst og et område, hvor sedimenter dominerer mod sydvest. Lille g er mindre, da det helt dybe grundfjeld er tyndere end i de andre områder. Bortset fra strukturen ved Hanstholm er det svært at erkende salthorstone i Nordjylland, hvad der kan undre. Kortet er udarbejdet af DTU Space og er tilgængeligt på GEUS's hjemmeside.

Min førnævnte videbegærlige kollega interesserer sig også for rumfart og spørgsmålet gik på, om det virkelig var nødvendigt med yderligere lokale tyngdemålinger, når både det europæiske rumagentur ESA (i kraft af GOCE-satellitten) og USA's NASA (i kraft af GRACE- og CHAMP-satellitterne sammen med tyske DLR) har dedikerede missioner til måling af tyngdefeltet og der derudover er satellitter, som måler niveauet på verdenshavene (Seasat, EUMETSAT m.m.)?

For mig og sikkert mange andre landinspektører er tyngdemåling et specialiseret felt inden for geodæsi (det er ikke helt korrekt, da det også har betydning inden for anvendt geofysik, fx inden for efterforskning af olie, mineraler m.m.). Jeg kan huske at have set kort, som viste et net med sidelængder nogenlunde som førsteordensnettet, det vil sige med sidelængder på 25-30 km samt instrumenter, der lignede store køletasker. Mine gamle lærebøger i geodæsi er klart forældede, men der er en del materiale om emnet på internettet. Min research på nettet gjorde det dog hurtigt klart, at det både med hensyn til fysik og matematik er et kompliceret emne samt at ind-

holdet på siderne enten er meget generelt eller også dedikeret til meget specialiserede og afgrænsede områder.

Heldigvis er der hjælp at hente. Flere sider peger således på Heiner Denkers artikel *Regional Gravity Field Modelling: Theory and Practical Results* (fra bogen *Science of Geodesy – II*) som et af de få steder med et læseligt overblik. Denker arbejder i øvrigt også med udvikling og tilpasning af den lokale europæiske geoidemodell. Artiklen er god, da Denker tager sig tid til at forklare baggrunden, så man ikke er helt fortabt, hvis man ikke direkte kan forstå konsekvenserne af de mange formler.

Artiklen beskriver, hvordan satellitter har givet en meget detaljeret viden om det overordnede tyngdefelt, men at satellitterne af praktiske årsager har baner på mindst 100 km over jordoverfladen, for ellers vil de blive påvirket for meget af luftmodstand. Det betyder afledt, at opløsningen i planen trods alt er begrænset – i størrelsesordenen 100-120 km alt efter, hvordan man vurderer den.

Set fra rummet virker Danmark glat med forholdsvis begrænsede højdeforskelle og det burde umiddelbart være

tilstrækkeligt med den opløsning, man kan få fra satellitterne. Det er imidlertid ikke tilfældet, når det er tyngdefeltet, vi har med at gøre – den danske undergrund har voldsomme lokale forskelle i tyngdefeltet, blandt andet som følge af de mange salthorste. Denker angiver, at der i Nordtyskland, som også har mange salthorste, er behov for en opløsning i størrelsesordenen 4 km (det undrer mig, at det er tilstrækkeligt ud fra mit kendskab til bredden på salthorstone og sampling teori, men det må geodæterne vurdere). Der er derfor behov for en betydelig fortætning af det eksisterende tyngdenet, hvis vi skal kunne erstatte præcisionsniveauet med GPS.

DTU Space har stor forsknings- og operationel viden på området, så SDFE har indgået aftaler med DTU Space om tyngdemålingerne og udvikling af geoidemodellen – et emne, som i øvrigt blev behandlet på årets Fagligt Møde-arrangement i Nyborg ved et indlæg af Rene Forsberg.

Moderne udstyr til tyngdemåling kan forholdsvis let flyttes mellem målepunkterne, men målepunkterne skal være stabile og uden vibrationer, mikroseismisk

m.m. da de moderne instrumenter er meget fintfølede. Der indgår i øvrigt også flybaserede tyngdemålinger.

Et af elementerne er absolutte tyngdemålinger, hvor man med specialiseret udstyr måler den tid det tager en kendt vægt at tilbagelægge en afstand og det overgår min fantasi, hvordan man kan måle afstande og tid så præcist. Moderne tyngdemåling kræver en ekstremt høj præcision og avanceret databearbejdning, så det bliver spændende at høre mere om fremdriften af det projekt.

TOURNESOLS PENDUL

Kollegaens spørgsmål gav også anledning til overvejelser om, hvordan man er kommet så langt, at vi nu kan måle og modellere tyngdefeltet i detaljer. Den udvikling – set fra en geofysikervinkel – kan man læse om i en ny bog af John Milsom med titlen *The Hunt for Earth Gravity*. Her er historien kort.

Den italienske astronom Galileo Galilei

var blandt de første, som udforskede området. Han målte forskellen på faldhastighed mellem forskellige legemer samt svingtider for penduler, men det er først med den engelske astronom Isaac Newton, at der kommer en forståelse for sammenhængen mellem tyngdekraft og masse.

Store G er en universal konstant og en af de centrale fysiske parametre, som det har været vanskeligt at måle nøjagtigt, men da vi heller ikke kender massefordelingen i detaljer, opererer både geo-

dæter og geofysikere med lille g, som er tyngdefeltet (der reelt er en acceleration) her på jorden (en kombination af masse-tiltrækning som følge af jordens tyngdefelt og centrifugalkraften).

Selv med udviklingen af ure i oplysningstiden op igennem 1700-tallet var det ikke muligt at måle faldtider tilstrækkeligt nøjagtigt til at beregne hverken absolut eller relativ tyngdekraft. Oplysningstidens forskere vendte derfor tilbage til Galileos penduler, da der er en sammenhæng mellem tyngdekraften,

$$F_{12} = \frac{GM_1M_2}{r_{12}^2}$$

Newtons beskrivelse af sammenhængen mellem tyngdekraft og masse. F er tiltrækningen, M er masse, r afstand og G den universelle tyngdekonstant.

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{L}{g}}$$

Sammenhængen mellem tyngdekraften, pendulmassen og længden af et pendul. T er tid, g er den lokale tyngdekraft og L er længden af pendulet.

Geoiden vist som en flade. Data stammer fra Dvr90.gtx, der er en af ressourcefilerne til Proj4, som er den officielle metode til transformation. Filen er konverteret med GDAL til brug i GIS og der er et tværsnit, som klart viser, at det er nødvendigt at tage hensyn til forskellene i de enkelte steder i landet (tværsnittet er fra Ringkøbing og til København). Grundkortet er skærmbilledet fra Kortforsyningen.

pendulmassen og længden af et pendul.

Samtidig var der et stort ønske om at få afklaret jordens form. Der blev derfor foretaget såkaldte gradmålinger, hvor man målte en del af en længdegrad med både astronomiske og terrestriske observationer. Imens blev der også foretaget observationer af tyngdekraften via målinger med penduler. Måske er det derfor, at Hergé i Tintin lader Professor Tournesol gå rundt og foretage målinger med et pendul? Det skal dog siges, at de penduler gradmålerne anvendte, var noget mere avancerede og større end Professor Tournesols håndholdte pendul ...

Pendulinstrumenterne er mest velegnede i stabile omgivelser, og der er efterfølgende udviklet fjederbaserede instrumenter til relativ måling af tyngdefeltet. De moderne af slagsen er meget følsomme og på samme tid ret robuste, men samtidig er de følsomme over for lokale accelerationer. De er vidt anvendt inden for geofysik, fx i forbindelse med efterforskning efter olie eller mineraler.

UDFORDRINGER TIL SØS

I lang tid var det ikke muligt at foretage observationer på havet, da instrumenterne krævede en stabil platform. Det gav en udfordring i forhold til beregning af geoiden, da verdenshavene udgør størstedelen af Jordens areal.

De første marine målinger blev fore-

taget i neddykkede ubåde, der var det bedste bud på en stabil platform. Der er senere udviklet instrumenter, som kan anvendes både i fly og på skibe, men verdenshavene er uhyggeligt store, så i en periode var det stadigvæk begrænset, hvor mange data der var adgang til.

Da amerikanerne indførte UTM, valgte man at beholde lokale datum og man havde regnet med, at det nordamerikanske datum NAD27 også kunne anvendes i Sydamerika. Den amerikanske geodæt og matematiker Irene Fisher opdagede, at der var noget som ikke passede, men det var først da man fik supplerende satellitdata, at man for alvor tog hende alvorligt. En af hendes pointer var, at den bedste tilnærmelse til Jordens tyngdefelt ikke er en let fladtrykt grapefrugt (omdrejningsellipsoide), men i stedet nærmere en pære med mere "form" syd for ækvator.

De nye dedikerede satellitter har bekræftet Fischers teori og har medført, at der nu er så godt et kendskab til det generelle tyngdefelt, at det kan bruges til at modellere havstrømme, bevægelser i Jordens kappe m.m.

Emnet er kompliceret, men dog ikke mere end at det trods alt er muligt som landinspektør at sætte sig overordnet ind i det og denne viden er en klar fordel, da den er basis for vores opmålinger. Så rigtig god læselyst! ◀◀

Forslag til litteratur:

The Hunt for Earth Gravity: A History of Gravity Measurement from Galileo to the 21st Century af John Milsom, Springer Verlag, 2018.

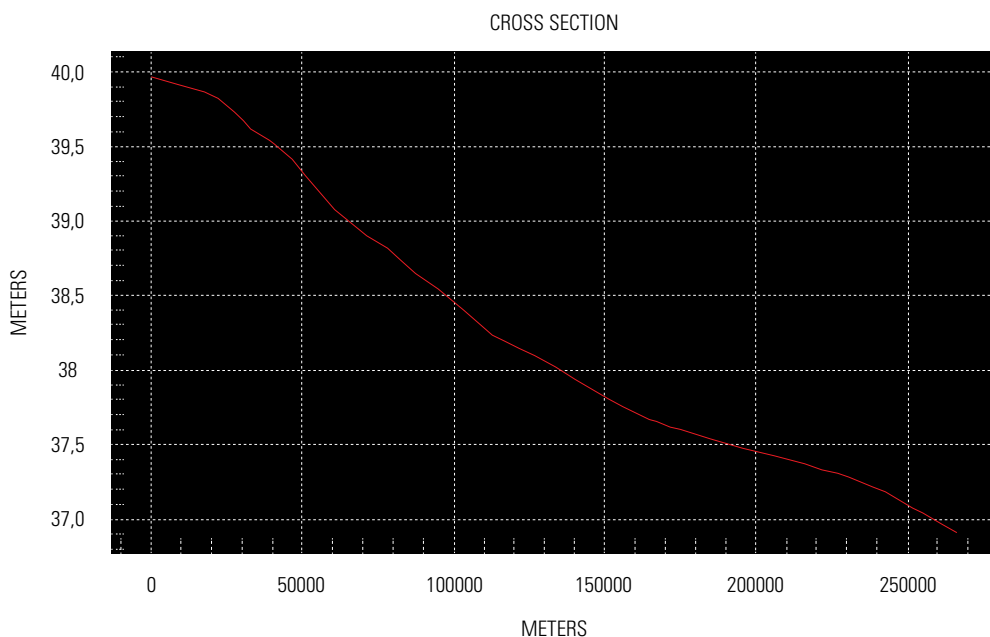
Regional Gravity Field Modelling: Theory and Practical Results af Heiner Denker. Artikel fra bogen *Science of Geodesy – II, Innovations and Future Developments* redigeret af Guochang Xu, Springer Verlag, 2013.

Strategi for Danmarks geodætiske infrastruktur 2015-2025. Geomatics Notes 4. Version 2. Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, 2017.

Ole Gregor er landinspektør og ansat i Aarhus Kommune som VVM-medarbejder. Han har i mere end 30 år beskæftiget sig med mange sider af landinspektørfaget inden for områderne areal- og miljøregulering, fysisk planlægning og kortlægning.

Tværsnit af geoiden fra Ringkøbing til København. Ud fra kortet og tværsnittet bør det være klart, at der er behov for lokale korrektioner, hvis GPS skal kunne anvendes til højdemåling på landinspektorniveau.

LANDINSPEKTØRBRANCHEN:

En professionel leder kommer i flere formater

Større virksomheder med komplekse opgaver og flere fagligheder vælger ifølge ekspert ofte en professionel ledelse uden for branchen.

Udviklingen i landinspektørbranchen er velkendt indenfor professionen. Fusioner og opkøb over de seneste 15 år har skabt flere store spillere på markedet og færre få. Og der er ikke alene sket forandring i størrelsen af landinspektørvirksomhederne, men også i typen af opgaver og ikke mindst opgavernes størrelse og kompleksitet.

Store udbud er blevet hverdag for de store landinspektørvirksomheder – også når det gælder de traditionelle opgaver, der kræver beskikkelse. Samtidig har de tre største landinspektørvirksomheder rekrutteret direktører, der har baggrund i andre brancher. De store virksomheder har simpelthen anerkendt et behov for rene ledelsesmæssige kompetencer med basis i viden om, hvordan man driver en stor og kompleks organisation med mange specialer og kontorer fordelt rundt i hele Danmark, selvom landinspektørfagligheden stadig er forretningens kerne.

”Vi har en direktion med landinspektører, og et mellemliderniveau, hvor der også sidder landinspektørkompetencer. Det har derfor ikke været nødvendigt at rekruttere en administrerende direktør med faglig baggrund som landinspektør,” siger Anne Marie Walmar, der er landinspektør, partner og bestyrelsesformand i Geopartner Landinspektører A/S.

LEDELSE ER EN SELVSTÆNDIG FAGLIGHED

Den valgte ledelsesform er ofte et resultat af både den valgte selskabsform og virksomhedens kompleksitet og størrelse. Det vurderer lektor og ph.d. ved Copenhagen Business School, Frans Bévort, der har forsket i udviklingen i revisorbranchen og advokatbranchen. Han forklarer, at de to brancher også har oplevet en udvikling, hvor der var mange små selskaber for år tilbage, til at der i dag er færre og større selskaber – om end i en lidt anden skala end i landinspektørbranchen.

Ligesom i landinspektørbranchen er partnerskaber også den mest udbredte form for ejerskab i revisorbranchen, og selvom de større selskaber også efterspørger ledelse som en specifik faglighed, så er det stadig uddannede revisorer, der dominerer posten som administrerende direktører i de allerstørste revisorselskaber.

”Fagligheden er kernen i rådgivningsvirksomhederne, og det afspejler sig ofte ved, at lederskabet også repræsenterer virksomhedens faglighed,” siger Frans Bévort. I brancherne har man dog for længst erkendt, at ledelse skal tages alvorligt som en selvstændig faglighed, hvis man skal drive og udvikle store selskaber, der har mange store, tværfaglige og komplekse opgaver, forklarer han.

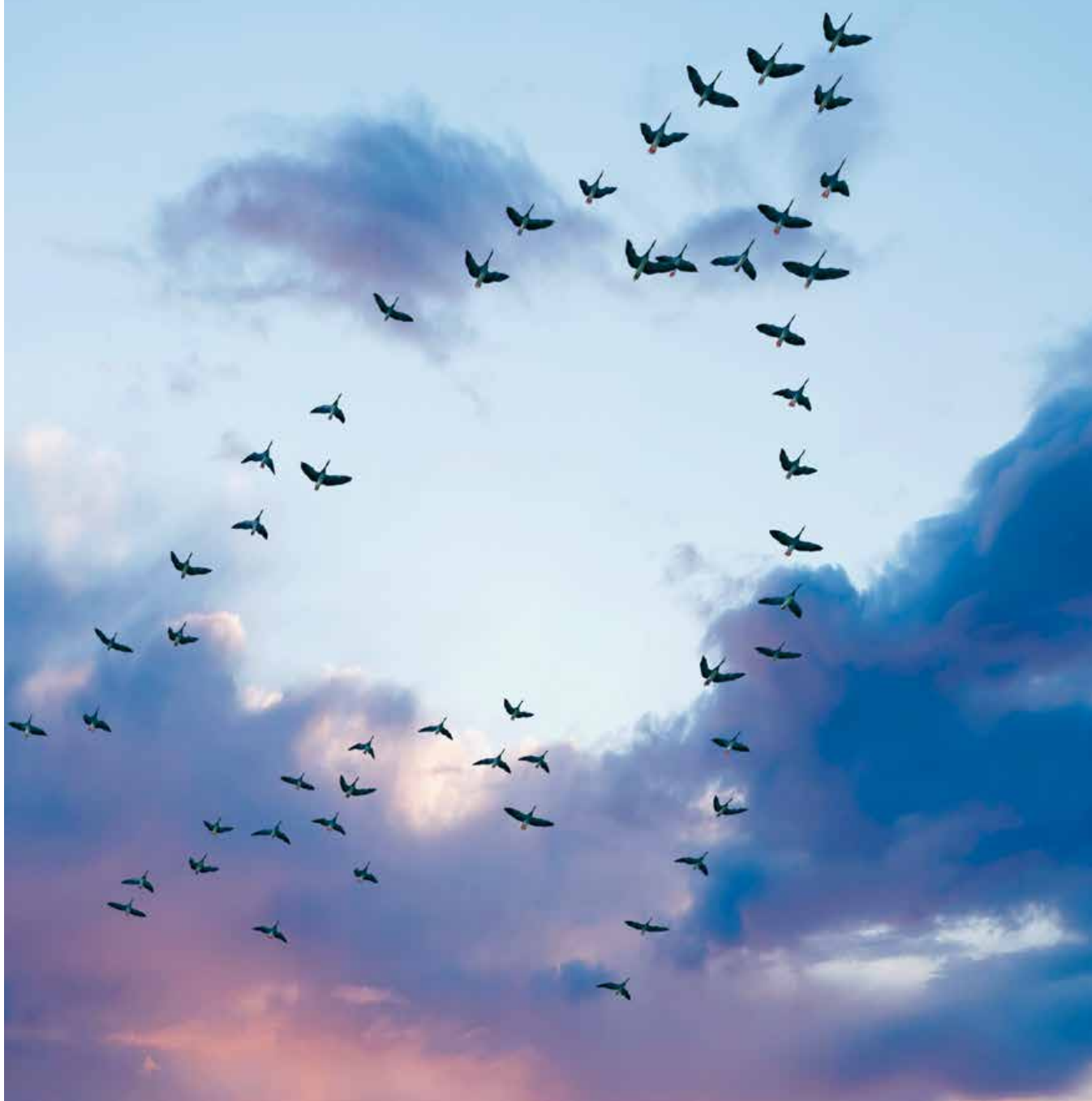
Det er samme billede man ser i landinspektørbranchen i dag blandt de største virksomheder. Eksempelvis har man i LIFA A/S Landinspektører erkendt, at

.....

Fagligheden er der så mange andre personer der varetager, så det er vigtigt, at direktøren har fokus på ledelsesopgaven og understøtter vores fagpersoner, så vi får sammenhæng i tingene”

Anne Marie Walmar, bestyrelsesformand i Geopartner Landinspektører A/S

.....

virksomheden fik brug for flere lederkompetencer i organisationen i takt med virksomhedens vækst.

”Vi rækker ud over det traditionelle landinspektørhverv og har en bred opgaveportefølje. Det er en væsentlig anden forretning i dag end for 10 år siden, og det er også kendetegnende for de ledelsesmæssige forandringer vi har lavet,” siger landinspektør, bestyrelsesformand og partner i LIFA, Klaus Bøgeholt-Laursen. Han forklarer endvidere, at det har været nødvendigt at opkvalificere medarbejderne inden for ledelse, men at denne opkvalificering slet ikke kan sidestilles med den erfaring, der kommer af at være administrerende direktør for en milliardforretning. Derfor anser han det også for en helt naturlig udvikling, at der er brug for en professionel ledelse i takt med, at virksomheden vokser. Landinspektørfagligheden er stadig kerneforretningen, men LIFA satser ikke hele butikken på det beskikkede arbejde, fortæller Klaus Bøgeholt-Laursen – det er for sårbar en strategi. En af virksomhedens satsninger er it-området, og derfor rekrutterede de allerede tilbage i 2011 et bestyrelsesmedlem fra it-branchen. Aføgningen af nye opgaveporteføljer er noget af det, der er fulgt med væksten, og det mener Klaus Bøgeholt-Laursen er et vigtigt aspekt af at drive en forretning.

”Vi værner om en dyb faglighed og dedikation til landinspektørfagligheden, men vi skal selvfølgelig også tjene penge,” siger Klaus Bøgeholt-Laursen. Fagligheden er fortsat i højsædet, og af samme årsag ansatte virksomheden ingeniør Ulla Gramstrup som ny administrerende direktør i august 2018. Ved rekrutteringen vejede Ulla Gramstrups mange år som leder i det offentlige tungest, men det var samtidig vigtigt at få en profil, der havde respekt og forståelse for landinspektørernes faglighed, pointerer Klaus Bøgeholt-Laursen.

I branchens største firma, Landinspektørfirmaet LE34 A/S, værner man også om fagligheden i ledelsen, selvom direktøren er rekrutteret uden for branchen.

”Det er vigtigt at have stor respekt for fagligheden, og særligt når man er leder og ikke har den faglige uddannelse, som vi lever af,” siger bestyrelsesformand i

VALG AF LEDERE ”UDEFRA”

Rådgivningsvirksomheder indenfor revisor- og advokatbranchen vælger typisk en administrerende direktør og bestyrelsesmedlemmer uden for branchen, når:

- 1) Virksomheden har opnået en størrelse og kompleksitet, der betyder, at der er brug for en højere grad af organisering af arbejdsstyrken – herunder af specialister.
- 2) Opgaverne får en størrelse og kompleksitet, der kræver en høj grad af specialisering.
- 3) Virksomheden ønsker at udvikle nye arbejdsområder og specialer.
- 4) Virksomheden skal klare sig i et marked med andre store aktører.

Kilde: Frans Bévort, lektor, ph.d. ved Copenhagen Business School

Der foreligger ikke tilsvarende undersøgelser for landinspektørbranchen.

LE34, Jens Moberg. Landinspektørfagligheden er ifølge Jens Moberg virksomhedens grundlag, og det som kunderne efterspørger, og derfor handler det om at sætte den faglighed i højsædet som leder. Det mener han, at man gør bedst ved at sikre, at dem der er ansvarlige for fagområderne, har en meget stærk faglighed, og så er det omvendt ledelsens faglighed, der sikrer, at leverancesystemet fungerer så godt som muligt på de forskellige områder.

”Jeg synes, det er vigtigt at sige, at der er ikke én model, der er mere rigtig end andre. En landinspektør kan også have tilegnet sig de ledelsesmæssige kompetencer, som der er brug for i en stor og mere kompleks organisation,” siger Jens Moberg.

TRE PÅ STRIBE

I Geopartner Landinspektører A/S er ledelse også anerkendt som en væsentlig faglig kompetence, der adskiller sig fra den faglighed, man har som landinspektør. Geopartners tre seneste administrerende direktører er således alle rekrutteret uden for branchen.

”Fagligheden er der så mange andre personer der varetager, så det er vigtigt, at direktøren har fokus på ledelsesopgaven og understøtter vores fagpersoner, så vi får sammenhæng i tingene,” siger bestyrelsesformand Anne Marie Walmar. Virksomheden ansatte den økonomiuddannede Henrik Borup Jeppesen i januar i år som ny administrerende direktør, og for bestyrelsen vægtede det højt i rekrutteringen, at han havde erfaring som leder fra andre rådgivningslignende selskaber.

Der skal en anden forretningsforståelse til, når prissætningen ofte sker på baggrund af medgået tid frem for faste stykpriser på hyldevarer, hvilket kræver en anden form for ledelse, forklarer Anne Marie Walmar. Hun oplever også, at det kræver andre mere professionelle ledelsesmæssige kompetencer, når virksomheden får flere og flere tværfaglige opgaver, som gør, at de kan sælge ydelser, som kræver andre fremgangsmåder, end man har været vant til.

”Vi er nødt til at have en større produktpalette, og af samme grund inkorporerer vi flere andre specialistfagligheder i organisationen – fx it-specialister og ingeniører – fordi det går godt i hånd med vores klassiske ydelser,” siger Anne Marie Walmar og tilføjer, at det er en strategi, der fordrer stærke lederkompetencer hos direktøren, der skal formå at overskue en stor organisation med mange lokationer, og få enhederne til at spille bedst muligt sammen. Og at det ikke nødvendigvis er kompetencer, man kan finde blandt landinspektører.

.....

”Det er vigtigt at sige, at der er ikke én model, der er mere rigtig end andre. En landinspektør kan også have tilegnet sig de ledelsesmæssige kompetencer, som der er brug for i en stor og mere kompleks organisation”

Jens Moberg, bestyrelsesformand i Landinspektørfirmaet LE34 A/S

.....

TOPLEDELSE I LANDETS TRE STØRSTE LANDINSPEKTØRVIRKSOMHEDER

Landinspektørfirmaet LE34 A/S

Kenneth Norre har været ansat som administrerende direktør i LE34 siden februar 2012, og ejer i dag en andel af virksomheden. Kenneth Norre er uddannet cand.merc., og har erfaring som leder fra it-branchen og revisorbranchen.

LE34 er landinspektørbranchens største virksomhed med 350 medarbejdere fordelt på 23 kontorer i Danmark.

Geopartner Landinspektører A/S

Geopartner har siden 2008 rekrutteret deres direktør uden for landinspektørbranchen. Først cand.mag. i historie og psykologi Tommy Sylvest, derefter den ingeniøruddannede Henrik Ibsen fra 2010 til 2018 efterfulgt af den økonomiuddannede Henrik Borup Jeppesen, der blev ansat som administrerende direktør i januar 2019. Henrik Borup Jeppesen har tidligere været direktør i en række virksomheder, herunder både banker, konsulentvirksomheder og handels- og servicevirksomheder. Geopartner er landets næststørste landinspektørvirksomhed med 200 medarbejdere fordelt på 26 kontorer i Danmark.

LIFA A/S Landinspektører

Virksomheden forsøgte sig for første gang med en administrerende direktør uden for branchen i februar 2017, hvor den agronomuddannede Jens Rødbro Schrøder overtog posten fra landinspektør Lennart Hansen, der havde været direktør i LIFA i 26 år. Den nye direktør holdt i syv måneder, hvorefter Lennart Hansen midlertidigt kom tilbage på posten som direktør, indtil Ulla Gramstrup blev ansat i august 2018. Ulla Gramstrup er uddannet ingeniør og har erfaring som kommunaldirektør og leder i det offentlige.

LIFA er landets tredjestørste landinspektørvirksomhed med 146 ansatte fordelt på 10 kontorer i Danmark.

Geopartners nye direktør, Henrik Borup Jeppesen, er hentet uden for branchen. Han er økonomuddannet og har en bred ledelseserfaring.

Foto: Geopartner

LEDER MED ØKONOMISK OG ORGANISATORISK KASKET

Direktør for Geopartner: Fageksperter har brug for en professionel ledelse

Henrik Borup Jeppesen har været ansat som administrerende direktør i Geopartner Landinspektører A/S siden januar i år. Han har tidligere været leder for andre fagligt stærke rådgivningsvirksomheder, og det er hans erfaring, at fageksperterne har brug for en ledelse, der kan se ud over sagerne og anskue virksomheden som en helhed. Det er også hans vurde-

ring, at de store landinspektørvirksomheder er nødt til at udvikle flere fageområder – blandt andet fordi de beskikkede opgaver er indgangsvinkel til andre typer opgaver – og det kræver efter hans vurdering en stærk ledelse, der kan få faglighederne til at spille sammen. En stor virksomhed skal kunne tilbyde flere kompetencer for at kunne byde ind på større udbud, forklarer han. Derfor mener han, at det er vigtigt at have en professionel ledelse, der alene koncentrerer sig om at lede, så forretningens kerne af faglige medarbejdere får så gode betingelser som muligt for at udføre deres arbejde ordentligt.

”Vi er nødt til at tage fagligheden meget alvorligt, og vi kunne ikke overleve som virksomhed, hvis landinspektørerne ikke påtog sig den faglige ledelse i det daglige,” siger Henrik Borup Jeppesen.

Det er imidlertid hans vurdering, at det er meget få stærke fagepersoner, der gerne vil påtage sig den overordnede ledelse, da det er en helt anden type af opgave. Som administrerende direktør skal man kunne lede mennesker, sørge for, at opgaverne bliver løst af dem med de rigtige kompetencer og generelt have fokus på at pleje og udvikle medarbejderne. Og derudover mener han, at toplederen skal sætte en retning og få skabt en kultur, som medarbejderne kan identificere sig med.

”Som leder skal man også have fokus på, om virksomheden hænger godt sammen med medarbejdernes identitet og ønske om at tjene et godt formål, ellers bliver rekrutteringsopgaven en stor udfordring i fremtiden – og særligt blandt de unge kandidater,” vurderer Henrik Borup Jeppesen.

Landinspektør Michael Thomsen er direktør i Skel.dk, der tilhører gruppen af mellemstore landinspektørfirmaer.

LEDER MED RØDDER I BRANCHEN

Direktør for Skel.dk: Det er nødvendigt at anerkende ledelse som en selvstændig faglighed.

Landinspektør Michael Thomsen har været direktør i Skel.dk Landinspektører siden 2013. Dengang var de ca. 20 ansatte, i dag er de vokset til at være knap 70. Virksomheden er dermed mere end tredoblet på knap syv år, og det har betydet, at der naturligt er opstået et større behov for ledelse.

Skel.dk blev til som et resultat af en fusion mellem to landinspektørvirksomheder i 2012 og i den forbindelse begyndte partnergruppen at kigge på de enkelte roller i virksomheden.

”Vi kunne ikke sidde seks mand og beslutte, hvilken farve kuglepennene vi skulle have,” siger Michael Thomsen med et glimt i øjet. Partnergruppen kiggede på deres egne kompetencer og præferencer for at se på, hvem der ville påtage sig en lederrolle, og hvem der ønskede en mere landinspektørfaglig profil.

”Hvis vi ikke havde haft partnere internt i virksomheden, der ville påtage sig

Foto: Skel.dk

krævende lederroller, så havde vi været nødt til at gå ud i markedet for at finde vores ledere,” konstaterer Michael Thomsen.

For at drive en virksomhed med 70 mand, kræver det en direktør, der er villig til at dedikere sig til ledelsesarbejdet og i en vis udstrækning give køb på sin egen landinspektørfaglighed, forklarer Michael Thomsen. Han vurderer, at man samtidig som leder skal have dyb respekt for dem, som ejer virksomheden, og forstå at træffe beslutninger hver dag, der er i tråd med, hvad partnergruppen vil – uanset om man er landinspektør eller ej. Måske er det nemmere, hvis man er landinspektør at forstå partnernes øn-

sker, men uanset baggrund, så vurderer Michael Thomsen, at det er vigtigt, at man som leder er udviklingsorienteret og klar til at forandre sig selv og forandre virksomheden.

”Der er mange landinspektører, der er dygtige til at administrere, men færre har lyst til at lede,” siger Michael Thomsen. Han forklarer, at Skel.dk i høj grad er drevet som en virksomhed, der bygger på, at ledelsen har tætte relationer til alle medarbejderne. Virksomheden har fem kontorer på Sjælland, og Michael Thomsen erkender da også, at en større eskalering af lokationer på tværs af landet ville kræve en anden ledelsesform end den, han bedriver i dag.

Ny forening kan udfylde et tomrum

Med dannelsen af Danske Mediatorer BYG er der skabt en nicheforening, som kan være interessant for landinspektører, der søger faglig sparring og netværk inden for konfliktmægling.

En række landinspektører har efter at have modtaget undervisning i konfliktmægling på papir på, at de også kan kalde sig mediatorer. Det gælder blandt andre Anne Kristine Munk Mouritsen, der indtil for nylig har savnet et fællesskab for personer med nogenlunde samme baggrund og ståsted på området som hende selv. Men så blev hun via sit netværk opmærksom på den nystiftede forening Danske Mediatorer BYG, som hun har valgt at melde sig ind i, og nu udgør foreningens PR-udvalg sammen med formand Trine Fabricius.

”Det er muligheden for at opbygge et netværk på området som trækker ligesom udsigten til at deltage i relevante kurser,

oplæg m.v.,” siger Anne Kristine Munk Mouritsen, der mener, at det af samme årsager kan være interessant for andre landinspektører at deltage i foreningens aktiviteter. Rent erhvervsmæssigt ser hun også nogle muligheder åbne sig på området:

”Med AB18 (Almindelige betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed – red.) kan man nu søge mediation ved konflikt mellem to parter, og det er nyt. Det kan fx være mellem to firmaer, som er blevet uenige om en aftale,” forklarer Anne Kristine Munk Mouritsen og tilføjer, at det som mediator faktisk kan være en ulempe at vide for meget om lovgivningen på et område. Omvendt mener hun, at det

trods alt er en fordel at kende til byggebranchen, hvis man skal mægle der.

”Det er alt andet lige noget nemmere, når man kan tale samme sprog som de involverede parter, og dermed er bygge- og anlægsområdet oplagt for landinspektører,” siger Anne Kristine Munk Mouritsen, der er ansat i Geopartner Landinspektører. Hun har tidligere gennemført et uddannelsesforløb inden for den svære kunst at mægle i konflikter, og har derfor papir på, at hun kan kalde sig certificeret mediator.

ALLE INTERESSEREDE ER VELKOMNE

Foreningen Danske Mediatorer BYG opstod sidste sommer på baggrund af det nye AB18 og reglerne heri om mediation,

KORT OM DANSKE MEDIATORER BYG

Interesseforening drevet af fagfolk og mediatorer inden for byggeriet. Foreningen blev stiftet i august 2018 med det formål at udbrede kendskabet til mediation og øge anvendelsen af metoden i forbindelse med konfliktsituationer inden for bygge- og anlægsbranchen. Foreningen har i dag 25 medlemmer.

HVAD ER MEDIATION?

Mediation – eller konfliktmægling – er en frivillig proces, hvor to parter forsøger at finde en løsning på et fælles problem eller konflikt. Mediation foregår ved hjælp af en upartisk, specialuddannet tredjepart, kaldet en mediator. Metoden kan anvendes ved konflikter, hvor det næste skridt ellers typisk vil være en retssag, som udover at være både dyr og tidskrævende, normalt vil ende med, at en af parterne ”får ret” uden at dette nødvendigvis løser den bagvedliggende årsag til konflikten. Mediation søger derimod at opretholde eller genskabe en ordentlig relation mellem parterne.

fortæller formand og medstifter af foreningen, Trine Fabricius. Hun pointerer, at foreningen er åben for alle, der er interesserede i mediation, og at det ikke et krav, at man er uddannet mediator.

Mediation kan i princippet bruges som et værktøj inden for alle områder, hvor konflikter opstår. At foreningen så er opstået inden for netop byggebranchen, er dog langt fra tilfældigt. Det er en hård branche, understreger Trine Fabricius, med mange konflikter og ofte dårlig kommunikation mellem parterne. Med AB18-reglerne er mediation nu skrevet ind, men det er stadig op ad bakke, ifølge Trine Fabricius.

”Selvom AB18-reglerne nu er gældende, er der forbavsende mange, der ikke aner, hvad mediation er. Mange synes, det lyder mystisk, og tænker måske på noget med at sidde i rundkreds. På den måde er det ærgerligt, at ordet mediation minder så meget om meditation. I foreningen gør vi derfor en stor indsats for at tage ud og besøge virksomheder, så vi kan afmystificere begrebet og udbrede kendskabet til mediation.”

Som medlem får man igennem den stadig ret nye forening først og fremmest mulighed for at indgå i et netværk med andre mediatorer, hvoraf nogle – i mang-

el på rigtige opgaver – har dannet øvegrupper, hvor de kan holde deres kundskaber som mediatorer ved lige igennem rollespil. Foreningen arbejder også på at arrangere temadage med relevante emner, fortæller Trine Fabricius.

”Mange der har uddannet sig til mediatorer, er ivrige efter at få det brugt og vil rigtig gerne forfølge det *mindset*, at der i stedet for én vinder og én taber kan komme to vindere ud af en konflikt. Når hverdagens hamsterhjul så melder sig igen ovenpå et kursus, kan det være svært at få brugt sine nye evner, og er man ovenikøbet den eneste på arbejdspladsen, der er mediator, kan det godt føles lidt ensomt. Her kan foreningen være et sted, hvor man kan mødes med andre mediatorer,” siger Trine Fabricius, der også lægger vægt på, at man samtidig er med til at bakke op om at udbrede kendskabet til metoden.

MANGLENDE KENDSKAB ER EN BARRIERE

Den danske Landinspektørforening gennemførte tilbage i 2012 det hidtil eneste kursusforløb i mediation målrettet landinspektører. 13 landinspektører deltog i kurset, men det er efterfølgende ikke lykkedes at stable et egentligt netværk på benene for mediator-landinspektører-

ne, fortæller en af deltagerne, Anders Heebøll fra LIFA A/S.

”Sådan en forening kunne derfor godt være interessant for os landinspektører, der har gennemført mediatoruddannelsen,” siger Anders Heebøll, der i sin tid var med til at løbe kurset i gang i DdL-regi. Interessen for at netværke om mediation kan underbygges af, at det tilsyneladende er ret begrænset, hvor mange aktiviteter mediator-landinspektørerne efterfølgende har haft gang i på området.

”Mit indtryk er desværre, at kursusdeltagerne fra 2012 har haft meget få mediatoropgaver,” siger Anders Heebøll, der ser kundernes manglende kendskab til mediation som et redskab til at løse en konflikt som den store forhindring for at få gang i flere konfliktmæglinger.

”Som landinspektører kommer vi typisk først på banen i en nabokonflikt i forbindelse med en skelforretning, og så er det for sent at begynde en mæglingsproces,” konstaterer Anders Heebøll. ◀◀

Kystteknisk præcisionsopmåling, som her ved Fjaltring på den jyske vestkyst, er én af Carsten Rune Hansens to kerneopgaver. Den anden er søopmåling til brug for oprensning.

Carsten registrerer kystens og havbundens uophørlige forandringer

Som tidligere sømand er han glad for sine opgaver med søopmåling. Og så er han vild med den rå natur langs den vestjyske kyst, hvor han også måler op. *What's not to like!* Mød landinspektør i Kystdirektoratet, Carsten Rune Hansen, i dette femte portræt i serien om landinspektører ansat i det offentliges tjeneste.

Placeringen af Kystdirektoratets domicil i Lemvig er på mange måder ganske velvalgt. Højt hævet i det kuperede kystlandskab ved Limfjorden kan medarbejderne herfra nyde den smukke udsigt over Nissum Bredning, hvor den statslige myndighed har ansvaret for, at sejllørenden forbliver sejlbare. Og i den modsatte retning er der blot få kilometer ud til den jyske vestkyst, hvor Kystdirektoratet er travlt beskæftiget med bl.a. kystbeskyttelse og kyst- og søopmåling i det dynamiske kystlandskab.

Blandt Kystdirektoratets omkring 90 medarbejdere er der for tiden tre landinspektører. Den 56-årige Carsten Rune Hansen er én af dem. Han er rundet af det midtjyske hedelandskab, men er blevet så glad for det vestjyske, at han gerne vil fortælle om sit job i Lemvig, for "at slå et slag for Vestjylland", som han siger. Han arbejder med opmåling, både til lands og til vands, men mere om det senere. Først spoler vi tiden tilbage til 1987, hvor han begynder på Aalborg Universitet.

"Min far var praktiserende landinspektør i Ikast, så på den måde var det et nærliggende valg at læse til landinspektør, men da jeg startede på Aalborg Uni-

versitet, var det faktisk min plan, at jeg ville læse til ingeniør," fortæller Carsten Rune Hansen. Efter det obligatoriske basisår ender han alligevel med at vælge landinspektørstudiet.

"Det var mere afvekslende, syntes jeg – og også det nemmeste studie for mig at slippe igennem," siger han med et smil og fortsætter:

"Jeg tror ikke, jeg drømte om noget bestemt dengang rent jobmæssigt, men opvokset som jeg er i et hjem med liberale værdier, så jeg havde slet ikke nogen forestilling om, at jeg skulle ansættes i det offentlige."

Hans interesser rent fagligt er han derimod ret afklaret med allerede under studiet – de ligger på det tekniske område, hvorfor valget af teknisk måling på overbygningen er logisk.

"Fysisk planlægning sagde mig ikke rigtig noget, men jeg fulgte med i de matrikulære kurser, for det kunne man jo få brug for senere ude i en landinspektørpraksis," husker han.

FRA SELVSTÆNDIG TIL PRIVAT ANSAT

Med de seneste mange års lave ledighed i faget in mente, kan man nemt komme til at glemme, at det for en generations tid siden så ganske anderledes ud. Til-

bage i 1992, hvor vores hovedperson dimitterer, er det særdeles vanskeligt for nyuddannede landinspektører at få fodfæste på jobmarkedet, også for Carsten Rune Hansen. I stedet for at sidde og vente på, at der viser sig en jobåbning, vælger han – helt i tråd med værdierne fra sin opvækst i et hjem med en selvstændig erhvervsdrivende – at etablere sit eget firma. På den måde går han som nyudsprungen dimittend fluks i gang med at producere den slags kort, som landbruget på det tidspunkt står og skal bruge som dokumentation for at kunne søge om EU-støtte til braklagte arealer.

"Jeg er opvokset på landet, og det passede mig rigtig fint at måle op for landmænd," siger Carsten Rune Hansen. Et halvt års tid går der på denne måde med landbugskortlægning, så får han mulighed for at komme til MT Group og måle op på Storebæltsforbindelsen. Ligesom mange andre landinspektører som taktet være det store bro- og tunnelbyggeri på Storebælt finder beskæftigelse i ellers svære tider, har Carsten Rune Hansen i kraft af de to år, han udfører opmåling på Storebælt sin egen lille andel i skabelsen af et af de absolut vigtigste infrastrukturprojekter i Danmarkshistorien. Han er tilknyttet tunnelbyggeriet og er med til at

Kort på papir bruges stadig. Ved Carsten Rune Hansens arbejdsplads i Kystdirektoratet står en samling søkort, som han gerne bruger, når han skal danne sig overblik over et område.

sørge for, at de to store boremaskiner Fionia og Selandia holder den rigtige kurs mellem Sprogø og Sjælland.

”Det var spændende – både fordi det var så stort et projekt, men også fordi der var et internationalt miljø, for rigtig mange udlændinge deltog i opgaverne på Storebælt,” fortæller Carsten Rune Hansen.

TRE GANGE STATSANSAT

Da opgaverne på Storebælt af naturlige årsager ebber ud, får Carsten Rune Hansen for første gang job i det offentlige, nemlig hos Kort- og Matrikelstyrelsen, som på dette tidspunkt – i midten af 1990’erne – stadig står for udførelsen af alle matrikulære opgaver i Sønderjylland. Det er dog ikke matrikulære opgaver, han bliver ansat til at udføre. I mangel af praktiserende landinspektører i landsdelen har styrelsen også et teknisk kontor be-

liggende i Aabenraa, og her bliver Carsten Rune Hansen ansat som leder. Jobbet bringer ham rundt på masser af byggepladser, og han udfører et hav af bygningsafsætninger og andre tekniske opmålingsopgaver.

”Selvom KMS var en offentlig myndighed, så fungerede vi på mange måder som en privat virksomhed,” siger Carsten Rune Hansen. Ansættelsen kommer for ham dermed til at danne en glidende overgang fra ansættelse i det private til det offentlige, og siden har han arbejdet i den offentlige sektor – nu i næsten 25 år.

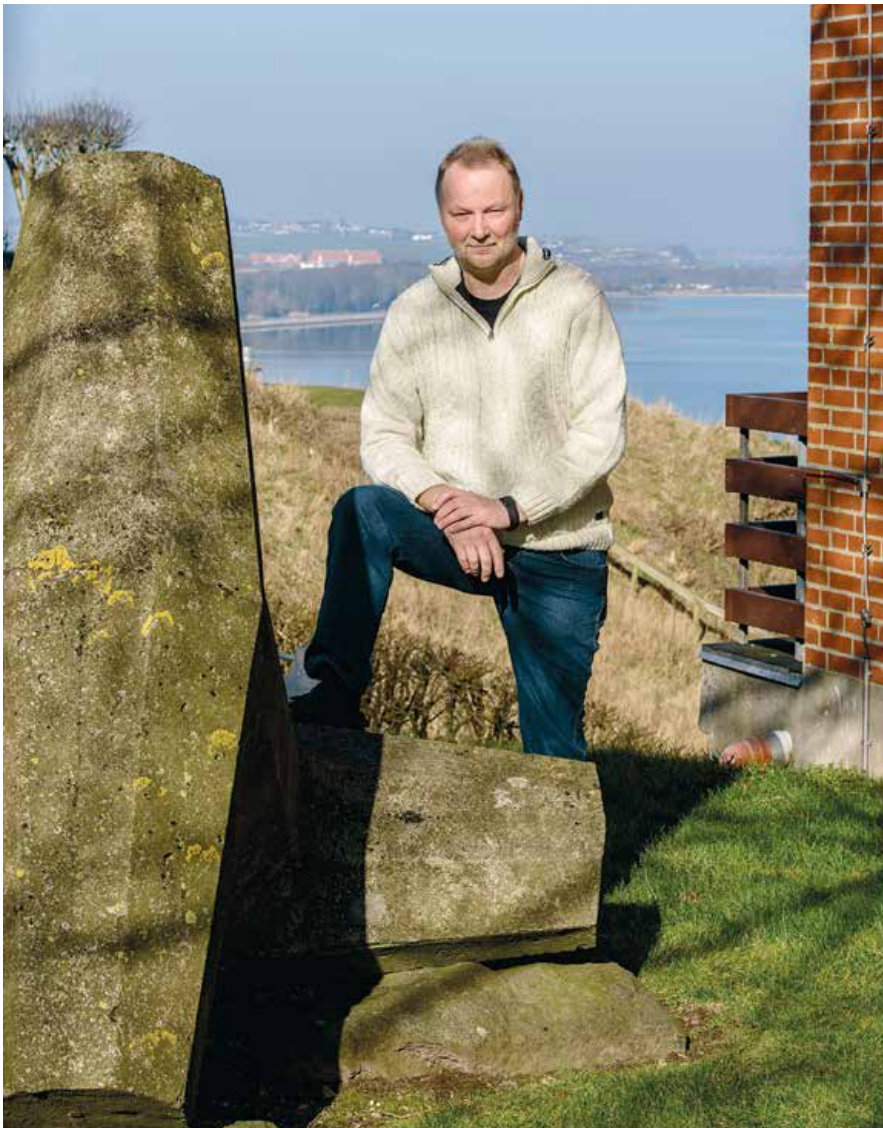
Efter godt et års tid i Kort- og Matrikelstyrelsen tager han et lille smut omkring Vejdirektoratet, hvor han er med til at etablere fikspunktnettet til Øresundsforbindelsen. Han kan dermed bryste sig af at have bidraget til to markante infrastrukturprojekter i sin karriere. Et lille års tid senere ender jobturneen så – fore-

løbig i hvert fald – i Lemvig hos Kystinspektoret, som det hed dengang. Grunden til hans langvarige ansættelse i Kystdirektoratet, opsummerer han selv med disse ord:

”Det er på mange måder en rar arbejdsplads, hvor jeg har det godt. Jeg har afvekslende opgaver, og så kan jeg rigtig godt lide at komme ud i naturen”.

SØMAND TIL SØOPMÅLING

Hvad er det så konkret, Carsten Rune Hansen arbejder med i Kystdirektoratet? Til at begynde med er det udelukkende søopmåling, som hører til blandt Kystdirektoratets kerneopgaver. Den statslige kystmyndighed udfører opmålinger af vanddybderne i en række af Danmarks sejlrender, i havneindsejlinger og havne, og langs den jyske vestkyst. Netop søopmålingsopgaverne er med til at lokke Carsten Rune Hansen til Vestjylland.

Carsten Rune Hansen viser en såkaldt dolos-blok frem ude foran Kystdirektoratets bygninger i Lemvig, som han i øvrigt kun bor et stenkast fra og derfor blot har en nem, lille gåtur til og fra arbejde. Dolos-blokke har tidligere været almindelig anvendt til kystbeskyttelse langs vestkysten.

”Jeg er gammel sømand,” afslører Carsten Rune Hansen og uddyber: ”Jeg var tre år i Søværnet, inden jeg begyndte på landinspektøruddannelsen.”

I Kystdirektoratet får han mulighed for at kombinere sin fascination af havet med sin interesse for opmåling, og fagligt bliver han hurtigt udfordret. Opmålings-teamet har nemlig netop indkøbt nyt udstyr til søopmåling, da han bliver ansat. Hvor måling af vanddybder indtil da er blevet udført med enkeltstrålet ekkolod (single beam), skal de nu i gang med at benytte teknikken med flerstråleekkolod (multi beam).

”Du skal få det der til at virke, fik jeg besked på, men jeg vidste faktisk ikke noget om multi beam-opmåling på det tidspunkt,” fortæller Carsten Rune Hansen. Han begynder derfor helt fra bunden og kaster sig over manualerne. Skridt for skridt lærer han i løbet af de næste par år at forstå og beherske teknikken.

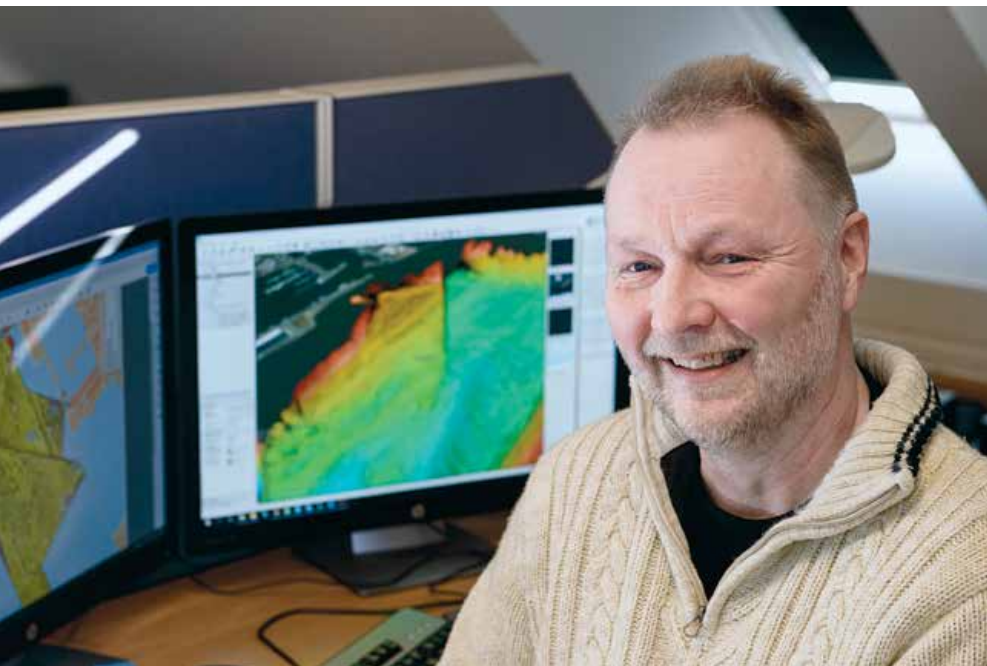
Naturens egne kræfter sørger for, at sejlrander løbende sander eller mudrer til. Sejlranden i Limfjorden, som er en af de strækninger, Kystdirektoratets opmålingsteam jævnligt opmåler for at sikre, at den er sejlbare i den vedtagne dybde, skal for eksempel holde en dybde på 4 meter. Kystdirektoratets multi beam-opmålinger dokumenterer, hvor der skal oprensnes for at holde de 4 meter, og resultatet af opmålingerne er grundlaget for, at den private aktør, der konkret står for at fjerne bundmaterialet, kan udføre sit arbejde.

”Ved søopmåling til brug for oprensning er den absolutte præcision ikke helt så vigtig. Det vigtigste er at påvise den volumen, der skal oprensnes, og at vi kan levere resultatet hurtigt videre til entreprenøren,” forklarer Carsten Rune Hansen.

KORT OM KYSTDIREKTORATET

Statens kystenhed, hjemmehørende i Lemvig. Beskæftiger ca. 90 medarbejdere. Er statens myndighed ved bl.a. byggeri inden for strandbeskyttelses- eller klitfredningslinjen. Vejleder kommunerne om kystbeskyttelse og har ansvaret for implementering af EU's oversvømmelsesdirektiv i Danmark. Analyserer kyster i hele Danmark og sikrer den faglige viden om kysternes dynamik til brug ved kystbeskyttelse eller andre anlæg. Projekterer og udfører kystbeskyttelse langs den jyske vestkyst fra Lodbjerg i nord til Nymindegab i syd, og foretager kystbeskyttelse ved Lønstrup by, områder ved Skagen og ved Blåvand. Udfører præcise opmålinger af vanddybderne i en række af Danmarks sejlrander, havneindsejlinger og havne, og sørger for oprensning ved at pumpe sand og andet bundmateriale op fra flere sejlrander og havne i Danmark. Har også en central rolle i stormflodsberedskabet langs den jyske vestkyst. Kystdirektoratets opgaver har sit udspring i Statens Vandbygningsvæsen, hvis historie går tilbage til 1868. Efter en større omstrukturering blev Kystinspektoratet dannet i 1973, inden den statslige myndighed i 2001 fik sit nuværende navn. Har tidligere været en selvstændig styrelse under Trafikministeriet, men blev i 2017 lagt sammen med Naturstyrelsen, hvorfor den i dag er en del af Miljø- og Fødevarerministeriet.

Kilde: www.kyst.dk

Carsten Rune Hansen er glad for sine arbejdsopgaver i Kystdirektoratet, hvor han har været ansat siden 1996.

KORT OM CARSTEN RUNE HANSEN

56 år, kommer fra Ikast. Bor i Lemvig med sin hustru, Mette, der er laborant og ansat hos Arla i Videbæk. Sammen har de en datter og to sønner, hvoraf den yngste endnu er hjemmeboende. Uddannet som landinspektør i 1992 med specialisering i teknisk måling. Herefter først et halvt år som selvstændig med landbrugskortlægning efterfulgt af to års ansættelse med opmåling på Storebæltsforbindelsen. I 1995 går turen til Kort- og Matrikelstyrelsens tekniske afdeling i Aabenraa, hvor han udfører bygningsafsætninger og lignende. Efter et kortere ophold i Vejdirektoratet, hvor han etablerer fikspunktsnet til Øresundsbyggeriet, kommer han i 1996 til Kystinspektoratet, som siden skifter navn til Kystdirektoratet. Opgaverne her er søopmåling og kysttekniske opmålinger. Han indgår desuden i Kystdirektoratets stormflodsberedskab.

OFTE UDE "I MARKEN"

Sideløbende med at Carsten Rune Hansen får styr på den nye søopmålingsteknik får han en arbejdsopgave oveni, nemlig kystteknisk opmåling. Staten har siden 1874 udført opmålinger langs den jyske vestkyst, der som bekendt er i evig udvikling.

"Kystteknisk opmåling stiller krav om en høj absolut nøjagtighed, da det er grundlaget for, at vi kan udføre den kysttekniske indsats og klimatilpasninger," forklarer Carsten Rune Hansen og fortæller, at Kystinspektoratet i 1990'erne sammen med Kort- og Matrikelstyrelsen i løbet af 2-3 år opbyggede et finmasket fikspunktsnet langs vestkysten helt fra

Skagen til grænsen, og at det har betydet, at staten opmålingsteknisk har været på forkant i forbindelse med kystopmålinger.

Kystopmålingerne foregår ved, at man måler fra klittoppen og ud i vandet indtil 6-10 meters dybde, så man får en lang række tværsnit af kystområdet. På grund af det dynamiske landskab gentages øvelsen 2-4 gange årligt. År efter år. Men Carsten Rune Hansen og hans kolleger i opmålingsteamet er helt afhængig af, at vejret arter sig.

"Målingerne i et område skal gennemføres i samme "godtvejrperiode", som det hedder. I praksis vil det sige inden for den samme dag," fortæller han. Derfor må han ofte afsted på måleopgaver

med kort varsel. Det skyldes dog ikke kun det lunefulde danske vejr, men også bemandsingssituation.

"Tidligere var jeg kun på måleopgaver 3-4 dage om måneden, for jeg er egentlig ansat til først og fremmest at tilrettelægge vores opmålingsprocedurer og til at foretage kvalitetskontrol. Men igennem årene er vi blevet færre og færre medarbejdere i opmålingsteamet, så jeg er gået fra kun at være afløser ved opmålinger, når der var akut personalemangel, til at jeg i dag er ude at måle op i omtrent en tredjedel af tiden," fortæller Carsten Rune Hansen. Selvom det er et resultat af nedskæringer, er han personligt ikke ked af netop denne konsekvens, da han holder meget af at komme ud at måle og at være ude i naturen.

Aktuelt er der 10 ansatte i opmålingsteamet, heraf fem opmålere, hvoraf Carsten Rune Hansen er den eneste med landinspektørbaggrund – Kystdirektoratets to andre landinspektører arbejder med henholdsvis myndighedsbehandling og GIS. Carsten Rune Hansen medgiver, at han i det daglige af og til savner fagfæller, han kan sparre med om det opmålingstekniske, så når det kan lade sig gøre, deltager han gerne i konferencer i ind- og udland for på den måde at vedligeholde og udvikle sin faglighed og sit faglige netværk.

Selvom han ofte færdes langs vestkysten i embeds medfør, har Carsten Rune Hansen ikke rigtig tid til at dyrke sin passion for ravsamling, mens han er på arbejde. I sin fritid kører han derimod ofte ud til havet for at lufte familiens hund, mens han selv ivrigt spejder efter Vesterhavets små guldklumper.

”INGEN STORMFLOD PÅ MIN VAGT”

Ved siden af sø- og kystopmåling indgår Carsten Rune Hansen også i Kystdirektoratets stormflodsberedskab, som blev oprettet efter den store stormflod i 1981. Han indgår i et team af seks stormflodsvagter, som hver påtager sig at overvåge vandstandssituationen i en uge ad gangen.

”Som stormflodsvagt er det et krav, at man har kendskab til modstandskraften af diger og klitter langs vestkysten. Stormflodsvagten skal følge vej- og vandstandsudviklingen, og hvis vandstanden når et kritisk niveau skal politiet orienteres og der skal indføres forskellige beredskabsgrader,” fortæller Carsten Rune Hansen, der endnu aldrig selv har prøvet at være stormflodsvagt, når naturkræfterne langs Jyllands vestkyst for alvor har vist tænder.

MANGE FORSKELLE ER UDLIGNET

Ligesom Carsten Rune Hansen tidligere har sat sig ind i nyt stof, bl.a. opmåling med multi beam-teknikken, står han også i dag overfor en arbejdsmetode, han ikke tidligere har benyttet. Kystdirektoratet har nemlig besluttet at indkøbe egne droner, som bl.a. skal bruges til opmåling af vestkystens klitter. Han har allerede taget et dronebevis, så han er klar til at betjene dronerne, når de skal tages i brug. I det hele taget giver han udtryk for, at han er glad for sine opgaver:

”De er vigtige og giver god mening, synes jeg. Og med hele klimadebatten er der også kommet et meget større fokus på det arbejde, vi udfører – bl.a. med vandstandsmålinger så vandstandsniveauet kan følges over tid.”

Men hvorfor er det egentlig – som nævnt i indledningen – at den opmålingsglade landinspektør med rødder i Midtjylland så gerne vil slå et slag for Vestjylland?

”Jeg kan bedre lide at være vestpå – jeg føler mig godt tilpas her både blandt mennesker og i naturen,” er hans korte svar. Samtidig har han som liberalt funderet

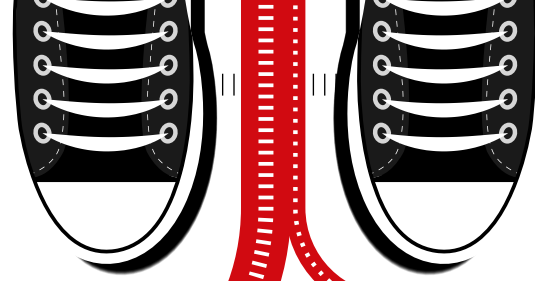
person fundet sig godt til rette som ansat i den offentlige sektor. Det er i øvrigt hans oplevelse, at forholdene for offentligt og privat ansatte med tiden er kommet til at minde mere og mere om hinanden. Han peger bl.a. på, at der tidligere var nogle goder i det offentlige, som i dag er væk. Især ét eksempel synes han er sjovt at tænke på i dag:

”Før i tiden fik man i Kort- og Matrikelstyrelsen fri i arbejdstiden til at købe julegaver – men den slags er altså for længst afskaffet i det offentlige,” siger han med et smil. ◀◀

SERIE: I DET OFFENTLIGES TJENESTE

Landinspektørfagets DNA er historisk tæt forbundet med rollen som privatpraktiserende landinspektør. I dag arbejder flertallet af landinspektører uden for landinspektørfirmaerne, og knap 400 – svarende til næsten 40 procent af alle erhvervsaktive landinspektører – er ansat i den offentlige sektor. Dette er femte portræt i en artikelserie, som sætter spot på nogle af de mange forskellige opgaver, landinspektører løser i det offentliges tjeneste. Tidligere portrætter:

- Planlægger i Ringkøbing-Skjern Kommune, Anne Mette Kjær – ’Landinspektøren’ nr. 3-2018.
- Projektleder ved Nationalmuseet, Klaus Støttrup Jensen – ’Landinspektøren’ nr. 5-2018.
- GIS-specialist i Region Midtjylland, Jens Peter Petersen – ’Landinspektøren’ nr. 6-2018.
- Specialist i arealerhvervelse i Vejdirektoratet, Birgitte Sandgaard Christensen – ’Landinspektøren’ nr. 1-2019.

Nyuddannede søger fortsat mod private firmaer

2018-dimittenderne fra landinspektørstudiet bekræfter tendensen fra de seneste fem år: De har hurtigt fået job, og hovedparten har foretrukket job i det private, hvor det altovervejende er de praktiserende landinspektørvirksomheder, som har haft held med at indfange de nyuddannede.

I gennem nu fem år har fagbladet 'Landinspektøren' fulgt de dimitterede landinspektørers vej ud på arbejdsmarkedet. Ledigheden har i hele perioden været meget lav – faktisk tæt på nul – og derfor har både små og store årgange haft relativt nemt ved at komme til fadet på arbejdsmarkedet. Ligesom deres fagfæller med lidt flere linjer på cv'et er dimittenderne en eftertragtet vare.

Set over alle fem år, så har den mest markante tendens været, at langt hovedparten af dimittenderne har fået job i den private sektor, og at de fleste heraf er søgt mod de praktiserende landinspektørvirksomheder. Opgangstiderne i landinspektørbranchen med tilsvarende behov for arbejdskraft afspejler sig således tydeligt i tallene.

Den tendens bekræfter de nye dimittender. Hele 25 ud af de 31 dimittender

DdL har oplysninger om, er begyndt deres erhvervskarriere i et landinspektørfirma. Siden er yderligere én dimittend endda skiftet fra ansættelse i det offentlige til landinspektørbranchen.

De offentlige arbejdspladser har til gengæld noget sværere ved at tiltrække de nyuddannede landinspektører. I løbet af de seneste fem år er det to til tre dimittender per årgang, der har fundet vej til et job i den offentlige sektor. Igen følger 2018-årgangen tendensen. Blot to personer fra årets nyudklækkede kuld af landinspektører har fået job i det offentlige, hvoraf den ene som nævnt ovenikøbet siden har skiftet til et job i et landinspektørfirma.

FLERE AT TAGE AF

Arbejdsgivere, som hungrer efter dimittendernes kompetencer og arbejdskraft,

kan glæde sig over, at den største forandring på området de sidste fem år har været skiftet fra små til noget større dimittendårgange. Det er lykkedes at få flere optagne på studiet, og det har – trods problemer med frafald – betydet, at antallet af dimittender de seneste par år ligger væsentligt over lavpunktet tilbage i 2016, hvor arbejdsmarkedet måtte tage til takke med sølle 10 cand.geom.-dimittender.

Selvom det er gået godt for dimittenderne i alle årene, så var det netop den lille årgang fra 2016, der – måske ikke så overraskende – kom allerhurtigst i gang på jobmarkedet. Hovedparten havde her fået job før de dimitterede, og resten havde job inden for tre måneder. Men den nyeste årgang klarer sig altså også flot. Se udvalgte tal om de seneste fem års dimittender i nedenstående tabel. ◀◀

DE SENESTE FEM ÅRS DIMITTENDER I OVERBLIK

Dimittender/årgang	2018	2017	2016	2015	2014
Antal	31	28	10	17	14
Antal i arbejde inden for 6 måneder	26	27	10	15	11
Antal ansat i det private	27	24	7	13	12
– heraf ansat i praktiserende landinspektørvirksomheder	25	22	6	11	9
Antal ansat i det offentlige	2	3	3	2	2

Kilde: Baseret på data fra Den danske Landinspektørforenings medlemsregister.

SPECIALER PÅ LANDINSPEKTØRVIDENSKAB 2018

Cand.geom.

- A Multi-Criteria Decision Analysis for Siting Refugee Camps in Greece
Ioanna Alexaki
- Analyse af metoder til efterbehandling af multibeam data
Ane Kirstine Aagaard Rasmussen
- Arealerhvervelse til nyanlæg af kommunale veje – jordfordeling og ekspropriation
Peter Lillienkjold Elimar, Morten Gade Overgaard, Jakob Mortensen
- Bidragsfordeling til kystbeskyttelse
Alexander Mads Folkvard Petersen, Frederik Hartmann Hansen, Christian Havkær Tang
- Ejendomsvurdering af ejerlejligheder, hvordan kan brugsrettigheder inddrages?
Emma Viklund Larsen, Hasse Thougaard Ruby
- Ejerlejlighedsopdeling – Et studie i faktisk anvendelse
Andreas Andersen, Morten Dalum Madsen
- Fradrag for fordele – Afkortning i erstatningen som følge af stationsnærhed ved ekspropriation til jernbaneanlæg
Mads Frode Steinfeldt Møller, Jens Ulstrup Mortensen
- From Industrial Area to Viable Urban District: A feasibility study of a plot at Oslo's outskirts with emphasis on vitalisation and retrofitting
Astrid Ballestad Solli
- Landinspektørens ad hoc-forbedringer af det digitale matrikelkort
Christian Toftgaard Pedersen, Zaki Yaqub Agha, Esben Byskov Madsen
- Lokalplaners byggeret – set i lyset af den nye ejendomsvurdering
Kasper Langdahl, Astrid Laustsen Lave, Andrea Krogh Sørensen
- Mulighederne for en holistisk tilgang til vandhåndtering for Lemvig Vand & Spildevand
Malene Ravn
- Projecting Spatial Population Distribution Using a Convolutional Neural Network
Thomas Breilev Lindgreen, Niels Bach-Sørensen, Hans Skaarup Larsen

- Undervurderede arealoplysninger, værdiansættelse af erhvervsjendomme
Rasmus Guldager Hansen, Jeanette Skovdal Haenschke Larsen

Cand.scient.techn.

- An Interactive Visualization Tool for Population Simulations
Sarah Sophie Lafaire
- A Tile Based Protocol for the Creation of Sentinel 2 Monthly Image Composites for Crop Type Classification
Vlad-Mihai Rosca
- Byfortætning – Hovedstadens ejendomskonflikt
Christoffer Torp Aagesen, Daniel Bro Kristensen, Mads Bitsch Petersen
- Classification of High Vegetation in an Urban environment: A Performance Comparison of Machine Learning Methods in a LiDAR dataset
Nijolé Makovskaja
- Detection of illegal building using geodetic data gathering
Lukas Matrka
- Håndtering af servitutter i forbindelse med ejendomsudvikling: Eksemplificeret ved case vedr. Mørdrupvej 15-19 i Espergærde
Mikkel Viktor Jørgensen
- If you build it, they will come: Reducing car traffic in Copenhagen, by constructing alternatives
Edward Thomas Owen
- Land Cover Classification of Urban Areas: A Comparison of Object-Based and Pixel-Based Approaches
Casper Frederik Stub Trock
- Remote Sensing of Eelgrass using Object Based Image Analysis and Sentinel-2 Imagery
James Ormond Fethers
- Semiautomatic Building Information Modelling from point clouds
Andrei Caluser, George Cristian

Kilde: Aalborg Universitet

Når lokalplaner regulerer ejerforhold

Lokalplanlægning udgør kommunernes vigtigste redskab, når det gælder tilrettelæggelse af udvikling for et givent område. Selvom en lokalplan ikke skaber handlepligt for de berørte borgere, virksomheder mv., kan en lokalplan alligevel have vidtrækkende konsekvenser for disse. Det er derfor vigtigt, at lokalplanlægning sker i overensstemmelse med planlovens regler herom – men det er desværre ikke altid tilfældet.

En lokalplan er som bekendt en plan, der i henhold til planlovens bestemmelser herom fastlægger fremtidige forhold om anvendelse og udvikling for et nærmere afgrænset område i den pågældende kommune.

Som konkrete eksempler på lokalplanlægning kan nævnes bestemmelser om nye bygningers placeringer og udformning samt vej- og stiforhold.

PLANLOVENS REGLER FOR LOKALPLANLÆGNING

I planlovens § 15, stk. 2, nr. 1-28, findes en opregning – i daglig tale kaldet ”plankataloget” – over de forhold, som kan reguleres ved lokalplan. Opregningen er udtømmende. Når opregningen er udtømmende, betyder det med andre ord, at kommunerne kun kan regulere forhold, som fremgår af bestemmelsen. Forhold, som ikke fremgår af bestemmelsen, kan derimod ikke reguleres ved lokalplan – heller ikke selvom en regulering af det pågældende forhold synes

En lokalplan kan godt udlægge et planlægningsmæssigt begrundet fællesareal, men kan ikke regulere ejerforholdet ved fx at bestemme, at fællesarealet tilskødes grundejerforeningen.

hensigtsmæssigt set fra den planlæggende myndigheds side.

Et eksempel på forhold som ikke gyldigt kan reguleres ved lokalplan, er ejerforhold over fast ejendom. Som vi skal se nedenfor, så findes der ikke desto mindre flere eksempler på, at lokalplaner indeholder bestemmelser, der søger at regulere ejerforhold.

EKSEMPLER FRA PRAKSIS

I lokalplan nr. 120-709 fra marts 2000 for et boligområde i Hadsten, fremgår det af § 4, stk. 1, at videreudstyknin g af den pågældende ejendom kan ske i to parcelhusgrunde, ”mens den resterende del udlægges som fællesareal og vederlagsfrit tilskødes grundejerforeningen” (min fremhævelse).

Med formuleringen ”tilskødes grundejerforeningen” søger bestemmelsen at regulere ejerforholdet over det pågældende areal. En sådan bestemmelse har ikke hjemmel i plankataloget. Det fremgår blandt andet af afgørelsen i U.2006.306H. I sagen havde en kommune i en lokalplan optaget bestemmelse om, at nogle lejligheder måtte anvendes som ferielejligheder på timesharebasis. Der opstod efterfølgende strid om forståelsen af lokalplanen mellem sælger og køber af en lejlighed. Om bestemmelsen om anvendelse af lejligheder på timesharebasis udtalte Højesteret:

”Lokalplanbestemmelsen, hvorefter »Området må anvendes til ferielejligheder på timeshare-basis«, må i overensstemmelse med ordlyden forstås således, at anvendelse til ferielejligheder kun er lovlig, hvis den sker på timesharebasis. Timeshare vedrørende en bolig er karakteriseret ved, at brugsretten til boligen deles over året af flere rettighedshavere, således at hver af disse har ret til at bruge boligen en bestemt periode af året. De enkelte rettighedshavere kan være direkte eller indirekte medejere af ejendommen eller boligen, men dette behøver ikke at

være tilfældet. Lokalplanbestemmelsen indebærer således ikke nogen regulering af ejerformen, men derimod et krav om, at brugsretten fordeles over året på flere rettighedshavere, og den angår derfor anvendelsen af lejligheden. Da bestemmelsen endvidere må anses for planlægningsmæssigt relevant, blandt andet fordi den tilsigter sæsonforlængelse, tiltræder Højesteret, at den har kunnet optages i lokalplanen med hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 8.”

Fra administrativ praksis kan blandt andre nævnes afgørelse af 2. februar 2010 fra det daværende Naturklagenævn (NKN-33-03249, trykt i MAD.2010.666). Sagen drejede sig om, hvorvidt der med hjemmel i en lokalplan kunne stilles krav om udlejning af en feriebolig i et feriecenter. Lokalplanen havde til formål at skabe mulighed for etablering af ferielejligheder til udlejning. Ferieboliger skulle, i det omfang de ikke anvendtes af ejeren selv, stilles til rådighed for udlejning.

En ejer ønskede at have den pågældende feriebolig til fast bolig. Kommunen traf herefter afgørelse om, at der kunne stilles krav om udlejning af ferieboligen i det omfang, ejeren ikke selv havde ophold i ferieboligen. Naturklagenævnet slog fast, at en lokalplanbestemmelse der pålægger ejeren at stille ferieboligen til rådighed til udlejning i det omfang, ejeren ikke selv benytter ferieboligen, ikke har hjemmel i planloven. I sin begrundelse for afgørelsen udtaler nævnets formand på vegne af nævnet i helt principielle vendinger: ”Ejer- og brugerforhold kan ikke reguleres i en lokalplan.”

På baggrund af de nævnte eksempler fra rets- og nævnspraksis er der næppe tvivl om, at den ovenfor citerede bestemmelse i lokalplan nr. 120-709 er ugyldig, idet bestemmelsen udtrykkeligt regulerer ejerforholdet over en del af ejendommen. Herudover giver udtrykket ”vederlagsfrit” efter min opfattelse anledning til overvejelser i relation til grundlovens § 73, stk. 1, hvorefter afståelse af ejendom kun kan ske mod fuldstændig erstatning.

Som andre konkrete eksempler på lokalplaner, der indeholder lignende

bestemmelser, kan i øvrigt – blandt andre – nævnes lokalplan nr. 04.10-709 fra februar 1994 for et boligområde i Hadsten og lokalplan nr. 110-713 fra september 2002 for et boligområde i Hinnerup Syd. De nævnte eksempler er fra den nuværende Favrskov Kommune.

RETSVIRKNINGERNE AF MANGLENDE

HJEMMEL I PLANKATALOGET

Lokalplaners regulering af ejerforhold har således ikke hjemmel i plankataloget og retsvirkningen heraf må, som udgangspunkt, være, at bestemmelsen der ved er ugyldig. Det er dog nødvendigt at vurdere i hvilket omfang, bestemmelsen rammes af ugyldighed.

I eksemplet ovenfor fra lokalplan nr. 120-709 rummer bestemmelsen tre ”led”:

- 1) udstykning i to parceller
- 2) udlæg til fællesareal, og
- 3) tilskødning af fællesarealet til grundejerforeningen.

I denne sammenhæng er det særligt 2. og 3. led, der er interessante. Bestemmelsens 3. led rummer en uhjemlet regulering af ejendommens ejerforhold. Denne del af bestemmelsen er derfor ugyldig. Udlæg til fællesareal har derimod hjemmel i planlovens § 15, stk. 2, nr. 10, og hvis udlægget til fællesareal i øvrigt har planlægningsmæssig relevans, rammes denne del af bestemmelsen ikke af ugyldighed og kan således fastholdes af planmyndigheden. ◀◀

Martin Hjort, 42, er cand.jur. og arbejder til daglig som advokatfuldmægtig med sager vedrørende fast ejendom som hovedområde. Tidligere ansat i Naturstyrelsen under Miljø- og Fødevareministeriet.

Ejendomsjura

TEKST:

Lars Ramhøj

Lektor emeritus

Offentlig færdsel på private veje

Private veje etableres som adgangsveje til ejendomme. Men de befærdes også af andre end de vejberettigede. Det fremgår imidlertid ikke af nogen lovregel, om offentligheden må udøve færdsel og da hvilken. Det må udledes implicit.

Færdes man på private veje, befinder man sig på privat ejendom, hvor man som udgangspunkt måtte mene, at uvedkommende kun må færdes, hvis man har et lovligt ærinde på ejendommen eller færdes i henhold til et særligt retsgrundlag. Hvad enten det er privatretligt (fx en servitut), er offentligretligt (fx en

fredningskendelse), eller at færdsel er hjemlet ved lov.

Sådan forholder det sig imidlertid ikke. Eller rettere: Færdsel på private veje – interne veje såvel som fællesveje – er også mulig uden et særligt retsgrundlag. Det fremgår af bestemmelser i mark- og vejfredslovens (MFL) § 17 og naturbeskyttelseslovens (NBL) § 26.

Mark- og vejfredsloven § 17. Den, som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde.

Naturbeskyttelsesloven § 26. Adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land kan, for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel, af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvis forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.

Stk. 2. Ejeren kan på samme måde forbyde cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer, og færdsel ad private enkeltmandsveje og -stier på dage, hvor der holdes jagt, eller hvor færdslen på grund af intensivt landbrugsarbejde kan være forbundet med fare.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan helt eller delvis tilsidesætte et forbud mod gående og cyklende færdsel for gennemgående vejes og stiers vedkommende og i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje.

Er der ikke opsat skilt, der forbyder uvedkommende færdsel, må en vej som denne også befærdes med motorkøretøjer og bruges til ridning.
Foto: Carsten Borre Larsen (lojstier.dk)

HVAD KAN MAN SÅ UDLEDE OM (UVEDKOMMENDE) FÆRDSSEL?

MFL § 17 forbyder uhjemlet færdsel på fremmed grund. Andet led i bestemmelsen indeholder *den betydningsfulde modifikation, at færdsel på private veje kun er forbudt, hvor det fremgår af et lovligt opsat skilt*. På trods af det generelle forbud mod at færdes på anden mands grund, må man altså godt færdes på private veje, medmindre der er opsat skilt, der forbyder det.

Der står bare ”færdsel” i lovteksten. Hvordan skal det forstås? Selv om reglen står i mark- og vejfredsloven, hvis formål er at regulere udendørs dyrehold, er den gængse opfattelse, at bestemmelsen er hovedreglen om færdsel på private veje (se fx Landbrugsstyrelsens hjemmeside), og at ordet ”færdsel” skal opfattes bredt, altså omfattende al slags færdsel – også motorkørsel og ridning (uanset, at det slider meget).

NBL § 26 giver mulighed for at tilside-sætte et forbudsskilt mod gående og cyklende færdsel på gennemgående veje (stk. 3), når hensynet til privatlivets fred, plante- eller dyrelivet tilsiger det (stk. 1), og for at tilside-sætte et forbud mod ridning på gennemgående private fælles-veje (stk. 3).

§ 26 hjemler altså ikke færdsel, men bestemmelsen *indskrænker muligheden for at opsætte færdselsbegrænsende skilte* efter mark- og vejfredsloven.

Muligheden for at opsætte skilte mod færdsel omfatter altså kun gående færdsel, cykling og ridning. Anden færdsel, herunder motorkørende færdsel er alene reguleret af MFL § 17 (og naturligvis de færdselsreguleringer, der måtte være fastsat af kommunen efter privatvejsloven).

Man kunne godt ønske sig en eksplicit bestemmelse om almenhedens færdsel på private veje.

Ovenstående kan derfor sammenfattes sådan, *at uskiltede private veje er åbne for offentlig trafik – såvel på landet som i byer*.

Forskellen på berettiget færdsel og uvedkommende færdsel er derfor kun den, at den uberettigede færdsel kan forbydes ved skiltning. Så opsættes der et skilt efter MFL § 17, bør det være rettet mod uvedkommende færdsel.

Vil man opsætte et skilt, der markerer, at vejen er privat, kan det opsættes uden tilladelse. Hvis skiltet også forbyder uvedkommende færdsel, er det nok hensigtsmæssigt at orientere de vejberettigede inden opsætningen for at forebygge misforståelser.

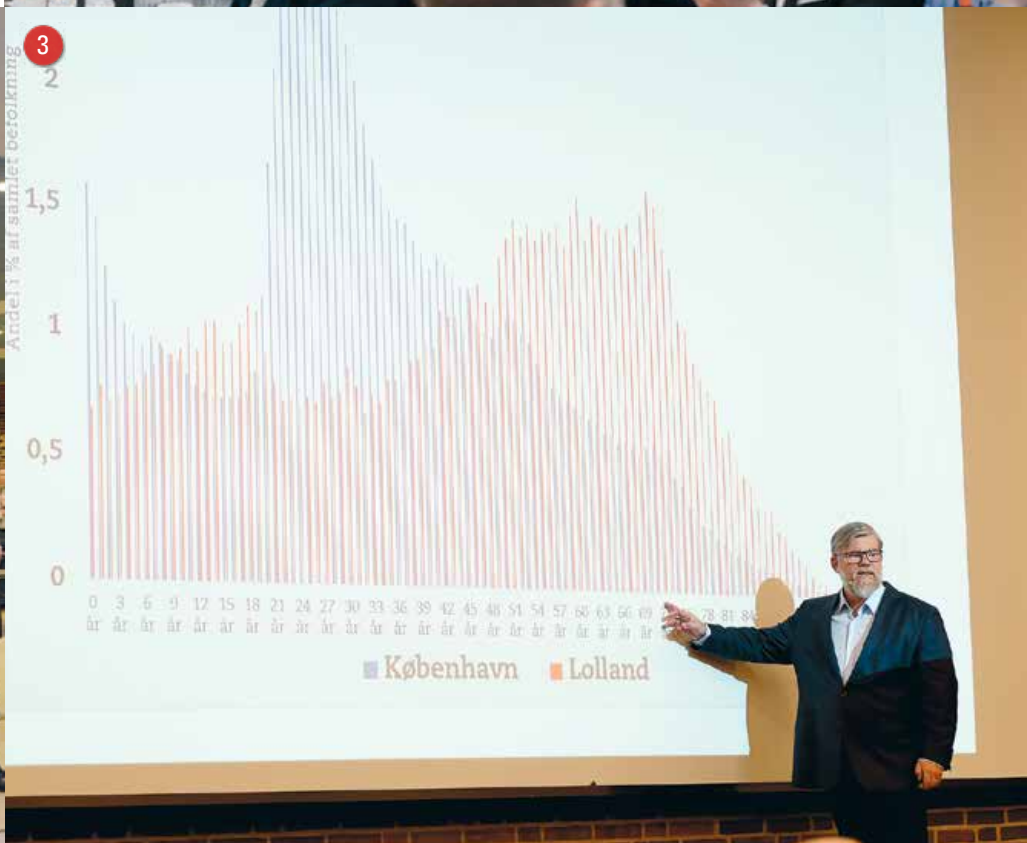
På landet kan der ikke uden tilladelse fra kommunen opsættes skilt, der forbyder gående og cyklende færdsel, og i byer skal forbud mod uvedkommende færdsel på private fællesveje godkendes efter privatvejslovens § 57. ◀◀

Privat Vej
Uvedkommende motorkørsel
og ridning forbudt

Skilt med denne tekst kan på landet opsættes uden tilladelse.

INDTRYK FRA NYBORG Nyt tidspunkt, ny struktur, samme store opbakning. Årets Fagligt Møde-arrangement på Hotel Nyborg Strand den 6. og 7. februar tiltrak op imod 500 deltagere fra hele landet. Her er nogle situationsbilleder fra det store landinspektørtræf.

- 1) De studerende fra Aalborg og København blev særskilt præsenteret under formandens åbningstale.
- 2) Mødet igennem var der en jævn trafik af deltagere, der trak på sekretariatets assistance om stort og småt.
- 3) Curt Liljegreen leverede mødets første faglige indlæg under titlen "Hvordan befolkningsudviklingen påvirker bolig efterspørgsel og boligmarked."

4

4) Traditionen tro blev dimittenderne præsenteret under festmiddagen, og formanden forærede dem hver en paraply med fagligt touch.

5) Rune Green i aktion i sit foredrag om humor for begyndere – og let øvede.

6) Søren Møller, Collective Impact Realdania, holdt keynoteoplæg om det åbne land som dobbeltressource.

7) Festmiddagen, som i år fandt sted på mødets første aften, blev et tilløbsstykke med over 400 deltagere.

8) Udstillerne brugte forskellige kreative kneb for at tiltrække sig ekstra opmærksomhed.

5

7

6

8

Positivt helhedsindtryk og størst stemning for hverdage

Deltagernes evaluering af Fagligt Møde 2019 i Nyborg peger som tidligere år i mange forskellige retninger, men overordnet set er der tilfredshed med arrangementet, der i år både havde fået en anden struktur og en ny placering på ugen. Ikke mindst flytningen til hverdage har været omdiskuteret, men deltagernes tilbagemeldinger indikerer – trods et lidt mudret billede – at der er størst opbakning til at holde fast i, at Fagligt Møde afvikles på hverdage.

FAGLIGT MØDE 2019 Arrangørerne af årets store landinspektørtræf på Hotel Nyborg Strand den 6.-7. februar har grund til at ranke ryggen. Den generelle tilfredshed med arrangementet er nemlig høj, hvis man tager udgangspunkt i evalueringen, som omtrent en tredjedel af deltagerne efterfølgende har besvaret.

På en skala fra 1 til 4, hvor 1 er ”mindre godt” og 4 er ”meget godt” har hele 138 ud af 149 respondenter givet vurderingen 3 eller 4 af arrangementet som helhed. Det svarer til 93 procent, og dermed således en massiv overvægt af tilbagemeldinger med et positivt helhedsindtryk af årets Fagligt Møde-arrangement.

En anelse lavere bliver arrangementets faglige niveau vurderet i evalueringerne, hvor 83 procent har givet vurderingen 3 eller 4. Det må dog også betegnes som en høj tilfredshed. På cirka samme niveau ligger vurderingerne af, om arrangementet har indfriet forventningerne.

I forhold til valg af oplægsholdere er der i kommentarerne specifikt ros til førstedagens to keynote speakers, Curt Liliengreen fra Boligøkonomisk Videncenter og Søren Møller fra Collective Impact Realdania, der henholdsvis talte om, hvor-

dan befolkningsudviklingen påvirker boligefterspørgsel og boligmarked og om det åbne land som dobbelt ressource.

NYT FORMAT MED SKØNHEDSPLETER

Årets møde introducerede en ny struktur med fem parallelle spor: Fire spor, der hver især afspejler uddannelsens faglige søjler, og et femte spor til øvrige emner. Tilbagemeldingerne indikerer, at deltagerne har taget godt imod dette nye mødeformat, dog med visse forbehold.

Flere giver således udtryk for, at modellen med de sideløbende spor fungerede godt, da de mange spor betyder, at der er noget at komme efter for alle. Der bliver også uddelt skulderklap til sessionernes varighed, som i år var skåret ned til en time, hvilket er med til at fastholde fokus, fremhæver flere. På minussiden nævner en del, at det er ærgerligt, at modellen betyder, at der er mange interessante emner og oplæg, man bliver nødt til at sortere fra, når så mange spor afvikles samtidigt.

At Fagligt Møde også er en kærkommen lejlighed til at hilse på både gamle studiekammerater og på tidligere og nuværende kolleger, samarbejdspartnere m.v. understreger evalueringerne af årets

møde. En del påpeger således, at der var for lidt tid til hele denne netværksdel. En skriver:

”Hvis man skulle nå at få en snak med sine gamle studiekammerater eller ”netværke” en smule, så var det nærmest nødvendigt at undlade en af de ellers fagligt interessante sessioner. Der var betydeligt mere luft i programmet og plads til at pleje de sociale relationer i den ”gamle” arrangementsform”.

En anden deltager kommer med dette input til en løsning:

”Måske kortere kaffepauser formiddag og eftermiddag kunne give tid til en længere frokostpause, hvor man både kan netværke mere og besøge udstilling?”

JA TIL HVERDAGE – MEN HELST

PÅ ANDET TIDSPUNKT

Det har været en mangeårig tradition, at Fagligt Møde har fundet sted i weekenden mellem uge 5 og uge 6. Placering af et arbejdsrelateret program henover en weekend har dog løbende udløst kritik fra en del medlemmer. Da det samtidig kan være en udfordring at skaffe oplægsholdere til en lørdag, ligesom festmiddagen lørdag aften igennem en årrække er blevet tyndere og tyndere besat, beslut-

Ønsket afholdelse af	Overvejende ja	Overvejende nej
Fagligt Møde		
Mandag - tirsdag	49 %	36 %
Onsdag - torsdag	69 %	21 %
Torsdag - fredag	82 %	9 %
Fredag - lørdag	78 %	14 %

Snakken gik lystigt i pauserne. I evalueringerne peger flere deltagere på, at de ønsker mere luft i programmet til netværksdelen.

RESULTATER FRA EVALUERINGEN

Hvordan vurderer du Fagligt Møde 2019?

	"1" Mindre godt	"2"	"3"	"4" Meget godt	Total
Arrangementet som helhed	1	10	89	49	149
Arrangementets faglige niveau	2	23	80	45	150
Indfrielse af forventninger	2	24	82	42	150
Udbytte af arrangementet	6	34	83	27	150
Arrangementsformen	2	18	77	52	149
Sammensætning af indhold	1	12	84	53	150
I forhold til anvendelse i dit daglige arbejde	13	48	62	27	150
I forhold til netværksmuligheder	3	21	67	55	146
Placering af møde onsdag-torsdag	49	18	36	47	150
I alt	79	208	660	397	1344

tede bestyrelsen denne gang at afprøve en ny placering på hverdage. Hvilket så også har udløst kritik.

Blandt PLF's medlemmer har der således været en del utilfredshed med det ændrede tidspunkt på ugen på grund af de meromkostninger, det medfører for virksomhederne, når hverdage inddra-

ges til Fagligt Møde. I det lys er deltagerens svar på spørgsmålet "På hvilke dage foretrækker du en placering af Fagligt Møde" særligt interessant.

I evalueringen kunne man her give sin holdning til kende om fire forskellige placeringer hen over ugen. Svarene er opsummeret i boksen øverst her på siden.

Blandt respondenterne i evalueringen er der flere, der foretrækker den "gamle" placering fredag-lørdag sammenholdt med årets afholdelse onsdag-torsdag. Størst opbakning er der dog til en tredje mulighed, nemlig en placering torsdag-fredag.

De åbne svar stritter i mange forskellige retninger og blotlægger de modsatrettede interesser og holdninger der er til, hvornår på ugen arrangementet skal holdes. Én ting er der dog bred enighed om i svarene – Fagligt Møde bør ikke finde sted så tæt på uge 7, hvor mange holder vinterferie.

FLERE UDSKILLERE PÅ ØNSKELISTEN

Fagligt Møde havde vanen tro et udstillerområde, og i evalueringernes åbne besvarelser rejses der bl.a. ønsker om, at der næste gang generelt er flere udstillere, herunder landinspektørfirmaer og ingeniørfirmaer. Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering og andre systemansvarlige er også blandt ønskerne til udstillere næste år, ligesom der peges på en række af de kendte leverandører af diverse opmålingsgrej.

Blandt kommentarerne om udstillingen er der også denne: "Jeg synes, det var meget ærgerligt, at standene ikke var opstillet langs væggene, så alle stande var lige eksponeret for besøg [...] området for netværking inde mellem standene var meget presset/tætpakket."

MALPLACERET GENERALFORSAMLING

Endelig er det værd at kaste et blik på tilbagemeldingerne om foreningens generalforsamling. Ændringerne i mødets format betød nemlig, at generalforsamlingen i år blev flyttet til en placering som det allersidste punkt på programmet torsdag eftermiddag, og de tørre tal fortæller om en væsentlig lavere deltagelse sammenlignet med de seneste mange år, hvor der typisk har deltaget i omegnen af 300 medlemmer på generalforsamlingen. I år faldt det antal til under 100.

I evalueringen påpeger mange medlemmer da også, at det yderligt beliggende tidspunkt er uheldigt, og at generalforsamlingen bør gives en mere attraktiv placering i programmet. ◀◀

Ny bestyrelse på plads

En målfototæt dyst om at sikre sig en plads i bestyrelsen var det dramatiske højdepunkt på årets generalforsamling i Den danske Landinspektørforening, som i år blev afholdt efter afslutningen af Fagligt Møde, og havde et væsentlig lavere fremmøde, end de foregående år.

Vi står med en veldreven forening med en sund økonomi, og vi har fået større synlighed generelt – men vi må også erkende, at foreningens initiativer ikke bliver mere omfattende, end vores ressourcer rækker til, og vi vil så gerne have, at flere bidrager til at drive vores forening og udleve dens formål”. Sådan lød den slet skjulte opfordring fra talerstolen, da formand Torben Juulsager aflagde sin mundtlige beretning på årets generalforsamling torsdag den 7. februar på Hotel Nyborg Strand. Han pointerede, at netop medlemmernes engagement og bidrag til foreningens virke bliver et centralt tema for den kommende bestyrelse.

Torben Juulsager kunne også konstatere, at fejringen af 250-års jubilæet i august i Aalborg var en stor succes med blandt andet arbejdende laboratorier, spændende udstillinger, deltagelse af minister og borgmester, god pressedækning og rigtig mange besøgende, både landinspektører på jubilæumsdagen og andre nysgerrige til næste dags åbent hus-arrangement. Formanden benytte-

de lejligheden til at rette en stor tak til særligt de frivillige i de arbejdende laboratorier og til Geodatastyrelsen og Aalborg Universitet for et godt samarbejde om jubilæumsarrangementet, og han slog fast, at hele arrangementet fik sat et aftryk, som rækker langt udover fejringen af selve jubilæet.

SAMARBEJDE, AFTALER OG FAGLIGE NETVÆRK

Forhandlingerne om nye overenskomster på det offentlige område var i det forgangne år også en markant begivenhed, som formanden kom ind på i sin mundtlige beretning. Linjerne var trukket skarpt op mellem parterne, og forhandlingerne var længe på kollisionskurs. Torben Juulsager fremhævede i den forbindelse, at foreningens medlemmer undervejs blev holdt tæt orienteret om forløbet samt, at DdL står sig godt ved at forhandle side om side med IDA.

”Uddannelsen er vores fundament,” fastslog Torben Juulsager om et andet af foreningens fokuspunkter. Han udtrykte i den forbindelse sin glæde over, at DdL’s samarbejde med Aalborg Universitet i

den såkaldte task force er med til at nedbryde barrierer og åbne for nye samarbejdsrelationer til gavn for både uddannelsen og professionen.

Formanden fremhævede også indgåelsen af en ny, forbedret pensionsaftale med Danica Pension som et vigtigt resultat i 2018. Aftalen, der er indgået efter forudgående ekstern rådgivning, indebærer lavere omkostninger, større fleksibilitet, udvidet sundhedspakke og flere penge til selve pensionsopsparingerne.

”Alt i alt giver aftalen en merværdi på 15 mio. kr. over de næste fem år, og aftalen skaber ro på området, men bestyrelsen vil naturligvis fortsat have fokus på Danica Pensions performance,” fastslog Torben Juulsager, der afsluttede sin mundtlige beretning med emnet faglig interessevaretagelse, som bestyrelsen har haft stort fokus på at organisere i den forgangne valgperiode. Det er dels sket med ophæng i branding-konceptet med de fire arketyper – ingeniør, jurist, arkitekt, natur – og dels i de fire faglige søjler som uddannelsen består af, og som tilnærmelsesvist matcher de fire arketyper.

”Når vi tager afsæt i den opdeling, har vi oplevet, at vi nemmere kan fortælle vores historier og engagere vores medlemmer,” sagde Torben Juulsager og tilføjede, at bestyrelsen sigter på, at der på basis af de fire fagligheder etableres faglige netværk, som bredt kan understøtte foreningssamarbejdet, herunder i forhold til synlighed, høringer, konferencer, uddannelsen og eventuelt Fagligt Møde.

ØKONOMI MED GYSERELEMENTER

Sekretariatschef Kim Ingemann Christensen fremlagde herefter et regnskab som han kaldte for en gyser. Den noget dramatiske betegnelse bunder ikke i selve driften af foreningen, hvor han fremhævede denne bemærkning fra den politiske revisor: ”Alt i alt vidner regnskabet, trods udsving, om en sikker og stabil drift baseret på bagvedliggende politiske valg.” Det gyseragtige udspringer derimod af forvaltningen af foreningens egenkapital, som i det sløje investeringsår 2018 har givet et minus på 437.000 kr. mod en forventet indtægt på 600.000 kr.

En anden markant afvigelse fra budgettet er udgifterne i forbindelse med 250-års jubilæet, som blev et langt større tilfølsstykke end forventet, og endte med at koste godt 420.000 kr. mere end budgettet. Alt i alt viser regnskabsbundlinje et minus på knap en million kroner for 2018.

”Det er rigtig mange penge, men de fleste er papirpenge, fordi det er en følge af kursudviklinger,” konstaterede Kim Ingemann Christensen i sin gennemgang.

Generalforsamlingen godkendte uden sværds slag både regnskabet og bestyrelsens forslag til kontingenter, som betyder kontingentstigninger på ca. 2,2 procent.

DOBBELTAFSTEMNING OG FINTÆLLING

Generalforsamlingen afsluttede bestyrelsens treårige valgperiode, og en ny bestyrelse skulle derfor vælges. Både formand Torben Juulsager og næstformand Vibeke Brandhof var villige til genvalg og de blev begge valgt med akklamation og uden modkandidater. Bestyrelsesmedlem Christian Peter Hansen genopstillede ikke, mens det andet ”menige” bestyrelsesmedlem Anne Kristine Munk

Formand Torben Juulsager i gang med at opsummere de vigtigste resultater af foreningens virke i 2018. Efterfølgende blev han genvalgt som formand for en ny treårig periode.

Sekretariatschef Kim Ingemann Christensen forklarede, hvad der er op og ned i regnskabet og budgettet.

Dirigent Allan Bak Aastrup (t.v.) og de to dirigenter Jacob Riise og Nikmal Raghestani (t.h.) kom på hårdt optællingsarbejde, da den tætte kamp om den sidste bestyrelsesplads udløste to afstemninger og en fintælling.

Mouritsen var villig til genvalg. Derudover stillede Jens Henrik Sørensen og Mads Nørrelund Olsen op til bestyrelsen. Altså tre kandidater til to pladser, og så måtte der en skriftlig afstemning til at afgøre valget.

Her fik Anne Kristine Munk Mouritsen 72 stemmer, mens Jens Henrik Sørensen og Mads Nørrelund Olsen i kamp om den sidste post hver fik 42 stemmer. Derfor måtte der endnu en afstemningsrunde – og en fintælling – til, inden Jens Henrik Sørensen fik hevet en snæver 42-40 sejr hjem og dermed kan kalde sig nyt bestyrelsesmedlem.

Derefter gik det stærkt. Revisor og revisorsuppleant genopstillede begge og blev valgt med akklamation, og da der var ikke indkommet forslag til behandling fra medlemmerne, kunne deltagerne herefter tage hjem fra Nyborg udstyret med en vand og en gå-hjem sandwich – som der i øvrigt var rigeligt af, da godt 200 personer i forbindelse med tilmeldingen havde tilkendegivet, at de ønskede en gå-hjem sandwich efter generalforsamlingen, mens under hundrede rent faktisk deltog i mødet. Så de fremmødte havde mulighed for at spise sig mere end mætte. ◀◀

Generalforsamlingen valgte denne DdL-bestyrelse for perioden 2019-2022:

- Torben Juulsager – genvalgt som formand
- Vibeke Brandhof – genvalgt som næstformand
- Anne Kristine Munk Mouritsen – genvalgt som bestyrelsesmedlem
- Jens Henrik Sørensen – nyvalgt som bestyrelsesmedlem.

Bestyrelsen består derudover af formændene for henholdsvis PLF og ALF samt en observatør fra FoFoDaLa.

Kontingenter 2019 – som vedtaget på generalforsamlingen den 7. februar 2019

Beløb i kroner	Grundkontingent	Gruppekontingent	Kontingent til ALF-fond	I alt 2019
Medlemmer af Gruppe 1 Praktiserende landinspektører og selvstændige medlemmer	5.404,00	56,50	-	5.460,50
Gruppe 2 Ansatte landinspektører	5.404,00	537,25	0,-	5.941,25
Gruppe 3 Studentemedlemmer	277,00	-	-	277,00
Gruppe 4 Pensionistmedlemmer	648,50	-	-	648,50
Gruppe 9 Nordiske ansættelser m.v.	1.350,75	-	-	1.350,75
Arbejdsløse og på orlov	1.350,75	135,75	0,-	1.486,50

”Vi står overfor nogle store forandringer”

Interview

**JENS HENRIK SØRENSEN – NYVALGT
MEDLEM AF BESTYRELSEN**

Hvorfor valgte du at stille op til valget til DdL-bestyrelsen?

Jeg har altid interesseret mig for vores forening, og har gennem årene haft en del tillidsposter. Blandt andet var jeg aktiv i ALF dengang det var en selvstændig forening og landinspektørforeningerne havde eget domicil, og jeg var med til den store transformation som betød, at vi blev en enhedsforening og flyttede ind i IDA-huset. Vores profession ligger mig rigtig meget på sinde, og jeg har lært, at vil man ændre noget, så skal man ind i bestyrelsen – det er den eneste vej frem.

Hvad er det så du gerne vil ind og ændre eller arbejde for?

Jeg er meget optaget af, hvordan vores profession har det og hvordan det går med uddannelsen – og det er ikke kun fordi min søn regner med at søge ind på landinspektørstudiet til sommer, og at jeg dermed er godt på vej til at levere næste generation til faget. Det skyldes først og fremmest, at fremtiden for faget og uddannelsen ser broget ud, synes jeg. Det gælder i øvrigt også for foreningen. Tendensen går mod færre og større organisationer med fokus på service, hurtighed, og at man får noget for pengene,

og jeg tror, at vores forening vil komme under pres. Jeg vil gerne være med til at diskutere, hvilken fremtid DdL egentlig skal have. Altså lidt på samme måde som da vi for 10 år siden tog det seneste store spring i foreningen. Skal vi nødvendigvis blive ved at kæmpe med næb og kløer for at bevare det vi har, mens alle andre bliver større, eller hvad er mest formålstjenstligt?

Hvad brænder du særligt for?

Jeg er i dag ansat i landinspektørpraksis, men har en fortid i både staten, i den kommunale verden indenfor forsyningssektoren og i rådgivningsbranchen, så jeg har nærmest været vejen rundt på nær det regionale niveau. Jeg vil rigtig gerne holde fast i landinspektørens brede profil, så vi også fremover kan løse forskellige typer af opgaver, det mener jeg, er en stor styrke ved faget.

Hvad anser du som bestyrelsens vigtigste opgave?

Det er at sikre den bedst mulige fremtid for vores uddannelse, vores fag og vores forening. Jeg tror som sagt, at vi står overfor nogle store forandringer på grund af pres fra mange sider. Det er store ord, der er jeg klar over, men det er de udfordringer, vi står overfor, sådan som jeg ser det. ◀◀

Kort om Jens Henrik Sørensen

50 år, uddannet landinspektør i 1994. Markedsdirektør i Geopartner Landinspektører A/S, hvor han har været ansat siden 2015. Tidligere ansat i henholdsvis Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, COWI A/S, Aalborg Forsyning og Landinspektørfirmaet Kjær I/S. Tidligere foreningsaktiv som bestyrelsesmedlem i Ansatte Landinspektørers Forening og medlem af Fagligt Møde Udvalg.

Ny ALF-formand føler sig godt klædt på til opgaven

Interview

Du er netop tiltrådt som ny formand for Ansatte Landinspektørers Forum. Hvad er baggrunden for, at du har valgt at påtage dig denne opgave?

Helt grundlæggende har det fagpolitiske arbejde altid interesseret mig. Jeg har igennem mange år været både tillidsrepræsentant og medarbejderrepræsentant i samarbejdsudvalg og forskellige fagpolitiske organer. Det har givet mig en erfaring i, hvad samarbejde kan give, og det har gjort mig meget bevidst om, at man skal være loyal overfor det mandat, man som fx tillidsrepræsentant har fået af sine kolleger.

Jeg har været en del af ALF-ledelsen de seneste to perioder, senest som næstformand. Jeg har derfor deltaget i en del udvalgsarbejde, bl.a. i forbindelse med de seneste overenskomstforhandlinger på det offentlige område. Som næstformand har jeg arbejdet tæt sammen med vores søsterorganisation IDA, både på det politiske niveau, dvs. med IDA's formand og andre foreningsaktive i IDA, og med medarbejdere i IDA's organisation. Jeg er på den måde bekendt med forhandlingsmiljøet og har relevante relationer. Alt i alt betyder det, at jeg kan gå ind i arbejdet som ALF-formand med en god ballast. Jeg har ikke en stejl læringskurve foran mig, men tværtimod en god tryk-ghed i form af min baggrund, og det har da haft betydning for, at jeg gerne vil påtage mig formandshvervet.

Du nævner, at det fagpolitiske altid har interesseret dig. Hvad bunder den interesse i?

Det skyldes nok, at jeg synes, det er naturligt at bidrage til vores faglige fællesskab og gøre en indsats, hvor man kan. Det er også et vigtigt arbejde, ikke mindst fordi vi er en lille faggruppe. Og når man tager del i arbejdet, finder man ud af, at det faktisk også er meget givende, for man lærer meget om bl.a. samarbejde og om ledelse.

Hvordan har du oplevet samarbejdet med IDA?

Som meget positivt forstået på den måde, at jeg oplever, at der er en ligeværdig og jævnbyrdig dialog. Selvom DdL er en langt mindre forening end IDA, bliver vi på ingen måde trynet, men behandlet godt og vi bliver taget seriøst med de særinteresser vi måtte have. I forhold til vores størrelse får vi en relativ stor indflydelse på vores fælles indspil og beslutninger.

Hvad vil du særligt fokusere på som formand for ALF?

At medlemmerne oplever, at deres fagforening kærer sig om deres interesser, og at ALF-ledelsen er rollen som fagforening meget bevidst. Det er vigtigt at have rollerne og mandatet klart i netop en standsforening som DdL med både arbejdsgivere og arbejdstagere. De dag-

lige, gode og nære relationer imellem medarbejdere og ledelser i landinspektørfirmaerne er altoverskyggende, og er et godt grundlag for samarbejdet. Det er jo det gode ved en familie – man kan godt skændes, men man forstår hinanden, og må løse problemer og udfordringer sammen. Det er også vigtigt for mig, at samarbejdet er baseret på værdighed og ordentlighed.

Hvad forstår du konkret ved det?

At man respekterer aftaler, forsøger at forstå modpartens synspunkter, og at man kan komme videre, selvom der bliver begået en fejl.

Hvad vil du ellers fremhæve som dine fokuspunkter?

At vi fortsat har et frugtbart samarbejde internt i DdL, hvor ALF repræsenterer fagforeningsinteresserne, og at vi har en god relation til PLF, som vi som nævnt er i nær familie med. Det har mange fordele, at vi er vores fællesinteresser bevidste, og at vi har stor forståelse for hinanden. Det er vigtigt for mig at sige, at selvom min egen baggrund er i det offentlige, er jeg fuldt ud bevidst om, at mange af vores medlemmer i landinspektørfirmaerne kan opleve en mere flydende overgang mellem medarbejder og partnerstatus, og at flere igennem deres arbejdsliv veksler mellem de to roller.

Det er også vigtigt for mig at nævne,

Den nye ALF-formand, Jesper Lundstrøm, er byplanlægger i Odense Kommune. Selvom hans erhvervs-karriere hidtil udelukkende er foregået inden for den offentlige sektor, er han meget bevidst om, at alle ansatte landinspektørers interesser bliver varetaget på lige fod – uanset hvor man er ansat.

at jeg vil fokusere på at lytte til medlemmerne, og at alle medlemmer – uanset om man er ansat i landinspektørpraksis, i det private i øvrigt eller i offentligt regi – oplever, at fagforeningen er lydhør og åben overfor medlemmernes behov og ønsker. Det er ikke mindst vigtigt i forbindelse med indsamlingen af krav til de næste runder af overenskomstforhandlinger i såvel det private som det offentlige.

Endelig vil jeg fremhæve, at vi i ALF-ledelsen har fokus på den udvikling, som betyder, at flere og flere i fremtiden ser ud til at få en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet. Bagsiden af et sådant mere fleksibelt arbejdsmarked er tab af rettigheder og goder i forbindelse med fx sygdom, efteruddannelse og pension. Det er en metatendens, som vi skal være opmærksom på og være klar til at forholde os til sammen IDA og vores andre samarbejdspartnere i AC-fællesskabet. ◀◀

KORT OM JESPER LUNDSTRØM

50 år, uddannet landinspektør i 1994. Har siden 2007 været ansat i Odense Kommune, hvor han arbejder med byplanlægning. Tidligere ansat i henholdsvis Fyns Amt, Svendborg Kommune og Langeskov Kommune. Foreningsaktiv igennem mange år, herunder tillidsrepræsentant igennem cirka 15 år på alle de fire nævnte arbejdspladser. Suppleant til ALF-ledelsen fra 2015-17, derefter medlem af ALF-ledelsen og næstformand fra 2017-19. Formand for ALF fra 2019.

ALF-LEDELSEN

På ALF's medlemsmøde den 7. februar på Hotel Nyborg Strand valgte deltagerne følgende til ALF-ledelsen:

- Kåre Christensen – genvalgt
- Andreas Kirkby – nyvalgt
- Rune Halkjær Christensen – genvalgt som suppleant.

ALF-ledelsen består derudover af Jesper Lundstrøm og Casper Aagaard Madsen, som ikke var på valg i år.

ALF-ledelsen har efterfølgende konstitueret sig med Jesper Lundstrøm som formand og Casper Aagaard Madsen som næstformand.

Ejendomsjura: Gæsteprincippet

TEKST:

Anne Sophie
Kierkegaard Vilsbøll

Horten Advokatpartnerselskab

Gæsteprincippet på Fagligt Møde

Tak til landinspektørerne, fordi jeg var inviteret til at holde indlæg på Hotel Nyborg Strand den 6. februar 2019! Som jeg ved den lejlighed indledte med at sige: "I er et vidende og udfordrende publikum, når man vover at tale til jer om et emne som gæsteprincippet". Mine forventninger til spørgsmål og feedback fra salen var derfor høje – og blev ikke skuffet. Jeg benytter her lejligheden til at samle op på gennemgangen af aktuelle sager i lyset af de mange gode kommentarer på dagen.

Med overskriften "Update på Gæsteprincippet og Forsyningspligt" blev nogle nyere domme og verserende sager om gæsteprincippet og andre ledningsspørgsmål gennemgået:

Højesterets dom af 23. oktober 2018, som tidligere er omtalt her i 'Landinspektøren', fastslår, at udgifter til prøvegravninger for at lokalisere en lednings nærmere beliggenhed med henblik på tilrettelæggelse af et vejarbejde kan være omkostninger, som vejmyndigheden kan kræve betalt af ledningsejer med henvisning til vejlovens gæsteprincip. Dommen er navnlig interessant, fordi den forholder sig til afgrænsningen mellem LER-loven og vejloven for så vidt angår ledningsejers forpligtelser vedrørende prøvegravninger. Det er vigtigt at notere, at dommen kun er relevant for forholdet mellem en ledningsejer og vejmyndigheden. Når andre (fremmede) graveaktører har behov for nærmere lokalisering af en ledning, kan ledningsejeren henholde sig til LER-loven.

En verserende retssag (Vestre Landsret) om betaling for ledningsomlægninger ved Holstebro-motorvejen (domstolsprøvelse af Taksationskommissionens kendelse af 9. juni 2017), handler om, hvorvidt gæsteprincippet er fraveget i situationer, hvor der er tinglyst deklarationer for el-

ledningerne, og hvor det af deklarationerne fremgår, at der er betalt erstatning i henhold til gældende landsaftale. Begge kommissioner har givet ledningsejerne medhold i, at gæsteprincippet var fraveget, hvorefter Vejdirektoratet har indbragt sagerne for domstolene. En endelig dom i sagen vil derfor være med til at afklare, hvad der kan kræves af (dokumentation for) betaling i forbindelse med en lednings anbringelse, for at gæsteprincippet anses for fraveget.

Endnu en verserende retssag, også ved Vestre Landsret, handler om Energinet.dk's ledningsføring fra Krigers Flak over land, nærmere bestemt over et antal landbrugsjendomme. Nogle af de berørte ejere ville ikke acceptere en deklaration for ledningstracéet, der bl.a. indeholdt bestemmelse om fravigelse af gæsteprincippet. Sagen handler derfor om, hvorvidt ejendommene ved ekspropriation efter elsikkerhedsloven kan pålægges deklarationer med det nævnte indhold. Ekspropriationskommissionen har truffet afgørelse om ekspropriation i overensstemmelse med Energinets ønske, hvorefter lodsjejerne har indbragt sagen for domstolene.

Endelig omtalte jeg fra en lidt anden "boldgade", men også om ledninger, en interessant dom om betaling for anlæg af spildevandsforsyning ved byomdannelsen. Dommen, der er afsagt af Københavns Byret den 28. juni 2018, angår tilslutningspligt og betaling for spildevandsforsyning ved omdannelse af tidligere erhvervsarealer til boliganvendelse, nærmere bestemt ved Grønttorvet i København. Ved dommen er det fastslået, at bygherre – ikke forsyningsselskabet – skal finansiere spildevandsforsyning til de nye boligkvarterer. Dommen har været ventet i branchen, og det endelige punktum i sagen er endnu ikke sat, da dommen er anket til landsretten. ◀◀

FOFODALA NYT!

FOFODALA NYT» Er de landinspektørstuderendes egen side i bladet. Her fortælles om stort og småt fra uddannelsen, set fra de studerendes perspektiv. Det giver alle læsere, også dem der ikke længere har føling med uddannelsen, mulighed for at få et indblik i, hvad der rører sig på studiet. Indholdet skrives skiftevis af studerende fra København og Aalborg.

Opmåling, landinspektøren og uddannelsen

Når man forestiller sig en god, traditionel landinspektør, så er det typisk én i gummistøvler og Fjällräven-bukser stående på en mark i solskin med sin totalstation. Det er én, som fastlægger ejendomsgrænser og derved kortlægger det danske land.

Det er dog langt fra alle landinspektører, der i dag trækker i gummistøvler i det daglige og tager ud for at opmåle, idet kort- og landmålingsteknikerne har overtaget meget af opmålingsopgaverne. Når det er sagt, så har landinspektørerne stadig eneret på det matrikulære arbejde, og derved er det stadig en del af professionens primære arbejdsopgaver. Udstykning, arealoverførsel og ejendomsberigtigelse er alle matrikulære sager, som kræver skelfastlæggelse samt afsætning af nye skel, og her ved er vi tilbage ved den traditionelle landinspektør med sin totalstation. Opmåling er altså fortsat en vigtig del af landinspektørernes arbejde, og selvom kort- og landmålingsteknikeren bliver dygtigere og dygtigere, så er det stadig landinspektøren, der skal skrive under i sidste ende.

På landinspektørstudiet fylder opmåling cirka halvandet semester på bacheloruddannelsen i Landinspektørvidenskab. Derudover er der mulighed for at vælge studieretningen *Surveying and Mapping* på kandidatdelen. Det er dermed ikke kun i praksis, at opmåling gør sig gældende, også på uddannelsen er det en vigtig del. Her får vi studerende lært den grundlæggende teori og matematik, der giver en god forståelse, som vi sidenhen kan bygge ovenpå enten ved kandidaten i *Surveying and Mapping*, eller når vi kommer ud i praksis. Læren om opmåling samt de andre vigtige temaer, som vi kommer igennem på uddannelsen, bliver selvfølgelig ikke videreførelset af sig selv. Professorerne, lektorerne og de eksterne undervisere er alle med til at forbedre undervisningskvaliteten, og det er med deres inspiration og vejledning, at vi studerende kan holde det høje niveau.

Det er derfor også med fortvivelse og bekymring, at vi studerende ser til, mens der sker nedskæringer på vores uddannelse. For hvordan skal vi kunne holde niveauet, således vi i fremtiden kan fastlægge ejendomsgrænser og kortlægge det danske land, når vi ikke kan få undervisning fra de rette undervisere?

På nuværende tidspunkt har jeg ikke et svar på spørgsmålet, men jeg vil gerne sige til alle undervisere på landinspektøruddannelsen på hele FoFoDaLa Aalborgs vegne: Tak fordi I gør os til bedre landinspektører.

Camilla Knudsen, formand for FoFoDaLa Aalborg

LANDINSPEKTØRERNES JULEAFTEN»

Det traditionsrige Fagligt Møde-arrangement med kælenævnet Nyborgmødet bliver ofte kaldt landinspektørernes årlige fætter-kusinefest. Det kan have sin berettigelse, men *landinspektørernes juleaften* er en langt mere sigende metafor. Hvis læseren accepterer, at Nyborgmødet er landinspektørernes juleaften, kan man inden for samme analogi sige, at juleaften i år var blevet flyttet til d. 27. december, risalamanden var byttet ud med cheesecake, og juleevangeliet blev læst op i den ny oversættelse. Med andre ord er der foretaget ændringer, der er ubetydelige set udefra, men i en så veletableret tradition som Nyborgmødet må de have givet anledning til svedige håndflader hos arrangørerne.

Netop på grund af sagens følsomme og kontroversielle karakter vil jeg her erklære min støtte til ændringerne. For at beskrive effekten af ændringerne på et overordnet niveau vil jeg hævde, at Fagligt Møde i år var mere koncentreret og samlende end tidligere. Og ja, vel er jeg farvet af, at jeg som studerende fik lov at være med til festmiddagen, men det er der også god grund til.

Det er i det hele taget et stort privilegium, at vi som studerende får lov til at deltage i Fagligt Møde. På den måde får vi lov til allerede inden kandidatgraden at træde ind i et fagligt fællesskab, der varer hele livet. Det indgyder respekt for faget og for den forening, der året rundt arbejder i fagets tjeneste. Fagligt Møde er ganske vist en mulighed for at møde sine faglige "fætre og kusiner", men først som sidst er det en faglig højtid, der tjener til at sikre den gamle professions fortsatte vitalitet.

Esben Kudsk Skoffer

Fra kort til positionsbestemmelse

I løbet af det 20. århundrede er kortlægning skiftet fra at være et analogt og papirbaseret fagfelt til at være en digital og koordinatbaseret disciplin. Hvad gør det ved vores forståelse og opfattelse af omgivelserne?

Den udvikling og konsekvenserne heraf beskriver lektor i historie på Yale universitet William Rankin i bogen *After the Map*, der udkom i 2016 og nu også kan fås i en paperback udgave. I bogen undersøger han ud fra tre cases udviklingen inden for rumlig og kartografisk forståelse.

Den første case handler om det internationale "Map of the World" som var en plan om et verdensomspændende kort i 1:1.000.000, som skulle bruges til videnskabelige analyser og et generelt overblik, samtidig med at det stadig var nationalstaterne, som havde ansvaret for produktionen af kortene inden for deres eget område. Det kneb med fremdriften, og det var nok et af årsagerne til, at Sovjetunionen gik i gang med deres noget mere ambitiøse "Røde Atlas" i 1:250.000.

Nogle kort blev dog produceret, men det viste sig, at kombinationen af målestok og en fælles generel kartografi gjorde det vanskeligt at anvende kortet som basis for andre opgaver. Et af de ambitiøse eksempler var en kortlægning af rester fra Romerriget omkring Middelhavet, hvor der slet ikke var plads til de nødvendige detaljer. Amerikanerne udarbejdede deres egen version under Anden Verdenskrig, og da man efter krigen etablerede en international luftfartsorganisation, var det de amerikanske kort, der blev valgt som basis for de internationale luftfartskort (på det tidspunkt var visuel navigation stadigvæk et vigtigt element

og der var behov for et kort, som var let at læse for piloterne og som ikke indeholdt for megen overflødig information).

Den næste case handler om etableringen UTM-koordinatsystemet og hvordan man derved får en verdensdækkende reference, hvor der kan regnes afstande og vinkler. Rankin lægger ikke skjul på, at artilleriets behov spillede en stor rolle. Den amerikanske militærgeodæt Floyd Hough spiller en central rolle, da han initierer et samarbejde om systemet, og en af de vigtige pointer i afsnittet er, at man vælger at fastholde lokale datum for at få accept af systemet.

Den sidste case omhandler navigations-systemer og især GPS. Under Anden Verdenskrig var der en række forskellige systemer, hvor Loran og Decca efter krigen var de mest markante. Amerikanerne havde behov for bedre dækning i forbindelse med deres atommissiler og det første bud er doppler-systemet NAVSAT/Transit. Det tog lang tid at gennemføre en positionsbestemmelse med Transit og fx er ubåde sårbare, når de ligger nær overfladen. Der blev derfor arbejdet med et udvikle et nyt system og det endte med to forskellige bud, ét fra flåden og ét fra flyvevåbnet. Et spændende kapitel handler om, hvordan det amerikanske forsvarsministerium skar igennem og

stillede krav om et system som hverken flåden eller flyvevåbnet grundlæggende var interesserede i. Forfatterens konklusion er, at kombinationen af UTM og GPS har gjort os mere punktorienterede og uafhængige af grundkortene.

ANBEFALING

Bogen er velskrevet og pakket med information, så den kan klart anbefales til læsere med interesse for udviklingen inden for kartografi og positionsbestemmelse. Alene afsnittet om GPS er interessant og med relevant baggrundsviden.

Jeg savner dog tilsvarende kapitler om remote sensing, GIS og computere samt internettet, da de også er centrale for det felt vi arbejder med i dag, men så ville bogen nok have endt som en mursten som de færreste ville overkomme at læse. ◀◀

After the Map: Cartography, Navigation, and the Transformation of Territory in the Twentieth Century af William Rankin.

University of Chicago Press, paperback version, 2018.

416 sider, engelsksproget.

Set på saxo.com til 324,95 kr.

Tag med på en historisk verdenskortrejse

Hvordan er vi gået fra de første primitive forsøg på at afbilde verden på lertavler i Babylon til nutidens moderne kortlægning og navigation ved hjælp af satellitter? Den kolossale fortælling har den norske forfatter Thomas Reinertsen Berg kastet sig ud i, og det er der kommet det ganske imponerende værk *Verdenskort* ud af. Bogen beskriver kortlægningens turbulente rejse op gennem historien, hvor uvidenhed, fantasi og hvide pletter med tiden er erstattet af videnskabelige fremskridt, nye målemetoder og observationer fra modige opdagelsesrejsende.

5000 ÅR GAMMEL TRIANGULATION

Fra den meget tidligere kortlægning får vi fx at vide, at traditionen for at inddele kort i 360 længdegrader og 180 breddegrader stammer helt tilbage fra ca. år 3000 f.Kr. I det område, hvor Irak i dag befinder sig, opfandt folkeslaget sumererne et 12-talssystem, og det ligger til grund for brugen af 180 og 360 grader. Sumererne efterlod sig også et andet markant aftryk, som eftertiden helt op til moderne tid har haft stor gavn af til brug ved kortlægning; triangulation. Metoden benyttede sumererne til at opmåle landbrugsområder og udregne skatter. Den historie kender vi jo også herhjemme fra – men det skete først små 5000 år senere! Babylonierne videreudviklede sumerernes matematik og verdens ældst kendte kort – forstået som et forsøg på afbildning af verden med angivelse af

retninger og tegnet efter målestok – er fundet i området.

Vi skal et par tusinde år frem i tiden for at verdenskortlægningen for alvor løfter sig til et nyt niveau. Det sker, da gode, gamle Pythagoras omkring 500 f.Kr. beskriver, at Jorden er rund og i øvrigt beboet hele vejen rundt. Folk på den modsatte side af jordkloden kaldte han for antipoder, altså folk med fødderne vendt imod os.

GRØNLAND SOM KARTOGRAFISK MYSTERIUM

En del af bogens indhold vil være velkendt for kortinteresserede læsere. Vi får fx fortællingen om Mercators banebrydende projektion fra 1500-tallet, der med sine rette linjer gjorde det nemmere for søfolk at følge en ret kurs over havene. Men bogen krydrer flittigt med andre interessante og knap så kendte oplysninger.

I Mercators tilfælde fortælles det fx, at han på sit berømte verdenskort fra 1569 rent faktisk tegnede Grønland som en ø. Hidtil havde Grønland ellers kartografisk været fremstillet som en halvø, der var en del af et stort nordpolskontinent. Der forelå på det tidspunkt ingen observationer så langt nord fra, som kunne fortælle, at Grønland rent faktisk er en ø, så hvorfor Mercator tegnede Grønland som han gjorde, er et mysterium. Hans kolleger troede åbenbart heller ikke på ham, og fortsatte med at gengive Grønland forkert med det resultat, at Mercators kort i flere hundrede år var mere korrekt end nyere kort på det punkt. Vi

skal faktisk helt op til 1891, før polarforsker Peary endeligt fastslår, at Grønland er en ø.

Bogen indeholder mange norske eksempler og fortællinger. Men danske eksempler er der også fundet plads til. Interessant er det således, at den store kortlægning af Sjælland i 1760'erne og 1770'erne er omtalt. Kortlægningen, der blev ledet af astronomiprofessor Thomas Bugge, benyttede sig af trigonometrisk triangulering, hvilket sparkede Danmark op i den europæiske landmålings superliga. Det fortælles også, at en anden kortlægger, Casper Wessel, blev *landmålingsinspektør*. Mon ikke han rettelig blev *landinspektør*, som netop i den periode – helt præcist i 1768 – for første gang så dagens lys som en kongelig beskikket titel, hvilket er baggrunden for, at professionen sidste år kunne fejre sit 250-års jubilæum.

Militære behov har altid haft stor betydning for udvikling af kort, men med de to verdenskrige i det 20. århundrede, bliver kortlægningen på mange måder revolutioneret. Anden Verdenskrig sætter skub i raketudviklingen, der siden videreudvikles til satellit teknologi, og i dag er det i høj grad satellitbaseret software, som guider os på vej. Bekvem, men ikke specielt eventyrligt.

For dem der savner eventyret, er der endnu håb. Størstedelen af vores klode er dækket af vand, og dykker vi under havoverfladen, er der stadig masser af hvide pletter på vores blå planet. Dette ukendskab har fx vanskeliggjort efter-

søgningen af det forsvundne fly MH370 fra Malaysia Airlines, som forsvandt i 2014. Det er endnu ikke lykkedes at finde det sted i havet, hvor flyet styrtede ned.

SJOVE ANEKDOTER OG FLOTTE KORT

Bogen kommer omkring virkelig mange hjørner af kortlægningens historie. Set med landinspektørbriller kunne en mere udførlig omtale af økonomisk opmåling være ønskelig. Til gengæld er kortlægningens verdenshistorie veloplagt formidlet og krydret med mange interessante og sjove anekdoter.

Det siger næsten sig selv med den titel, men alligevel: *Verdenskort* indeholder en

sand perlerække af kort – lige fra de første primitive streger, over kort som nærmest kan betegnes som kunst, og op til nutidens satellitbaserede kort. På trods af bogens righoldige gengivelser af kort, fylder teksten dog stadig mest. For min skyld kunne bogen fint indeholde endnu flere kort som eksempler på, hvad det hele drejer sig om.

ANBEFALING

Thomas Reinertsen Berg har forfattet en virkelig interessant, smuk og læseværdig bog, og *Verdenskort* har da også modtaget prisen for bedste norske fagbog i 2017. Der ligger et imponerende stykke

researcharbejde til grund for værket, hvad bogens omfangsrige referenceregister vidner om.

Verdenskort er et oplagt læsevalg for landinspektører – og bogen fortjener en læserskare, der rækker meget videre end til kortnørder og historisk interesserede. ◀◀

Verdenskort – En rejse gennem historien af Thomas Reinertsen Berg.
Lindhardt og Ringhof, november 2018.
352 sider.
Vejl. pris: 349,95 kr.

DEN DANSKE LANDINSPEKTØRFORENING

KALVEBOD BRYGGE 31

1780 KØBENHAVN V

TELEFON: 38 86 10 70 · MAIL: DDL@DDL.ORG · HJEMMESIDE: LANDINSPEKTØREN.DK · CVR-NR. 15 26 89 13

Sekretariat:

Sekretariatschef Kim Ingemann Christensen: kic@ida.dk

Sekretær Vibeke Bo: vbc@ida.dk

Redaktør Torben Lund Christensen: tlc@ida.dk

Rådgivning om løn- og ansættelse, karriere, arbejdsmiljø mv.:

Telefon: 3318 4848

Hjemmeside: ida.dk/kontakt

(Rådgivningen udføres af IDA's konsulenter på vegne af DdL)

Akademikernes A-Kasse:

Telefon: 3395 0395

Mail: kontakt@aka.dk

Hjemmeside: aka.dk

Danica Pension:

Telefon: 7011 2525

DdL har egen portal hos Danica Pension.

Se linket på DdL's hjemmeside under Fordele.

Facebook: Den danske Landinspektørforening

DdL's bestyrelse ønsker åbenhed om emner, der behandles på bestyrelsesmøderne. 'Bestyrelsen

Plus'-siden her i foreningens fagblad er et udtryk for denne åbenhed. Siden skrives på skift af bestyrelsens medlemmer.

Fagligt Møde – flytning af mødetidspunkt

►► For første gang blev Fagligt Møde i Nyborg ikke afholdt i weekenden mellem uge 5 og 6 – men flyttet til midt på ugen. Og hvorfor nu det? Jo, det er der flere gode forklaringer på. I mange år har evalueringerne fra Fagligt Møde vist en interesse for at afprøve, om mødet med fordel kunne afholdes på et andet tidspunkt. Dels for at se om der kunne lokkes flere offentligt og private ansatte med og dels for at kunne afprøve endagstilmeldinger. Men også for at hele weekenden ikke fyldes ud med Fagligt Møde. Bestyrelsen besluttede på den baggrund at ændre mødetidspunktet som et forsøg for at se, hvad det kunne skabe af andre spændende dynamikker.

I skrivende stund er der endnu ikke evalueret på tilbagemeldingerne – men det bliver interessant at se, hvordan deltagerne har taget imod det nye initiativ. (Se artikel om evalueringen s. 34-35, red.)

FORENINGSEMSEMINAR PÅ HINDSGAVL SLOT

De seneste år har DdL afholdt et årligt foreningsseminar med fokus på et eller flere relevante emner. Der er tale om et internt seminar som hidtil har haft deltagelse af bestyrelsen, ALF-ledelsen, Efteruddannelsesudvalget, Fagligt Møde Udvalg og sekretariatet. Også i år vil der blive gennemført et sådant seminar, som skal sikre, at vi har den rigtige retning og fokus i vores arbejde. Dagen skal give inspiration omkring de visioner vi sammen skal have i vores forening, og vil have fokus på synlighed og faglighed. Seminaret skal desuden være med til at sammentømre den nye bestyrelse.

NY DDL-BESTYRELSE OG ALF-LEDELSE

Der tages nu hul på en ny bestyrelsesperiode i foreningen. Der er nye og genvalgte folk både i DdL-bestyrelsen og i ALF-ledelsen, og det bliver spændende at komme i gang med arbejdet i den nye periode og med et nyt holdkort.

I den forgangne periode har bestyrelsen blandt andet fokuseret på større synlighed og på en bedre faglig interessevaretagelse. I den forbindelse har vores konference i 2017 på Vartov med titlen "Vækst og udvikling i hele Danmark – hvor og hvordan?" været et spændende tiltag. Dette tænker vi derfor at gentage også i andre sammenhænge. Eksempelvis kan den store aktuelle fokus på jordfordeling oplagt benyttes til at synliggøre landinspektørprofessionen. Bestyrelsen overvejer ligeledes muligheden for via en konference at sætte fokus på landinspektørernes rolle og muligheder i forbindelse med opfyldelsen af FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling.

RESPNSUMUDVALG OG GOD LANDINSPEKTØRSKIK

Bestyrelsen drøfter kriterierne for sammensætning af Responsumudvalget, idet udvalget står overfor en supplerings / fornyelse. Der bliver tale om at fastsætte kriterier både vedrørende det enkelte medlem og for det samlede udvalgs sammensætning, så udvalget får en bredde og tyngde til at løse udvalgets kerneopgave – "at afgive responsa i komplicerede sager af landinspektørfaglig eller kollegial art." Bestyrelsen overvejer i den forbindelse at igangsætte en diskussion om god landinspektørskik blandt andet i en workshop med og for Responsumudvalget.

BERETNINGEN MEDSENDES

Foreningens skriftlige beretning for 2018 er, i stil med de senere år, udarbejdet i form af en lille "avis", som var tilgængelig for deltagerne på generalforsamlingen den 7. februar som supplement til formandens mundtlige beretning. Den skriftlige beretning medsendes desuden sammen med dette blad, så alle foreningens medlemmer får et eksemplar af beretningen.

”Jeg føler mig ret ny lige nu”

Anders Birk glæder sig til sine nye opgaver på opmålingsområdet, og så forventer han at få lidt mere af den fulde landinspektørpakke i sit nye job i Landinspektørfirmaet LE34 A/S.

Du er kommet til LE34 efter en længere årrække som ansat i COWI. Hvilke områder arbejdede du med der?

Ja, jeg var 13 år i COWI, hvor jeg i starten mest udførte tekniske opmålingsopgaver med alt hvad det indebærer af markarbejde, beregninger osv., herunder også en del interessante søopmålingsopgaver i udlandet. Derefter arbejdede jeg nogle år med ekspropriationer på København-Ringsted jernbanen, mens jeg de senere år primært har arbejdet med projektledelse, både på danske og internationale projekter.

Hvad er baggrunden for, at du nu er skiftet til landinspektørbranchen?

Jeg var glad for at være i COWI, men efter mange år i samme firma havde jeg lyst til at prøve kræfter med noget nyt. Og så brændte rent fagligt for at komme tilbage til opmålingsområdet. Jeg gik ikke decideret efter landinspektørbranchen, og det var ikke en opslået stilling jeg søgte, men en mulighed som opstod via mit netværk.

Hvad skal du konkret arbejde med i dit nye job?

Jeg skal arbejde indenfor det tekniske forretningsområde. Produktionssystemet er anderledes her i forhold til, hvad jeg har været vant til, så selvom jeg synes, jeg er meget erfaren, så føler jeg mig ret ny lige nu. Jeg kan også godt mærke, at

opgaver i forhold til byggepladser med bygningsafsætninger osv. udgør en stor del af forretningen, og det område har jeg ikke beskæftiget mig med tidligere. Fx er der juridiske dokumenter, der skal undersøges, når man starter op på en byggeplads, og på den måde kan man sige, at jeg får lidt mere af den fulde landinspektørpakke.

Skal du også arbejde med matrikulære sager?

Ikke umiddelbart, men om det kommer til at ske på et tidspunkt, er jeg meget åben overfor.

Hvad ser du særligt frem til i dit nye job?

Mit indtryk er, at man ikke er så bange for at springe ud i at prøve nye ting af i LE34 – at der ikke er så langt fra tanke til handling – og på den måde glæder jeg mig til at være med i udviklingen af den tekniske måling. På sigt er det tanken, at jeg skal påtage mig projektlederopgaver, men jeg skal også selv have fingrene lidt nede i teknikken i forhold til scanninger, punktskyer, 3D-modeller osv. Det bliver også spændende at arbejde med opsøgning af eksterne kunder, store som små – både i forbindelse med traditionelle landinspektør opgaver, men også i høj grad ved de mere tekniske opgaver. Og så glæder jeg mig til at få bygget en lidt mere bred landinspektørfaglighed på mit cv. ◀◀

BLÅ BOG

Anders Birk, 43 år, fra Roskilde. Bor i Ry med sin kæreste, Annette, der er familieplejekonsulent i Aarhus Kommune, og deres to børn Solvej og Ella Sofie på henholdsvis 5 og 8 år.

Job og uddannelse:

Fra 1. februar 2019: Landinspektørfirmaet LE34 A/S, Aarhus.

2006 - 2019: COWI A/S, Lyngby/Aarhus.

2003 - 2006: Fugro Denmark A/S.

1998 - 2003: Landinspektørvidenskab, Aalborg Universitet – cand.geom. med specialisering i Teknisk måling.

Kontakt for yderligere
oplysninger og tilbud:

DG Media as
Tlf. 70271155
epost@dgmedia.dk
www.dgmedia.dk

Annoncering i

Land
inspektøren

Landinspektør og Landmålingstekniker søges

Vi søger en landinspektør og en landmålingstekniker til fast ansættelse.

Landinspektørfirmaet har travlt med opmålinger relateret til Femern Forbindelsen, vejopmålinger, udstykning af erhvervsområder samt parcelhus- og sommerhusgrunde, bygningsafsætninger, tekniske planer til kommunale og private udviklingsprojekter, ejerlejlighedsopdelinger, udstykning af landbrugs-ejendomme, mageskiftesager m.v.

Du må således meget gerne have interesse og erfaring i:

- Matrikulær sagsbehandling, herunder udarbejdelse af MIA-sager til Geodatastyrelsen.
- Tinglysning i forbindelse med matrikulære sager og deklarationer.
- Opmåling med nyeste landmålingsinstrumenter - gerne Leica.
- Landmålingsberegninger og CAD-tegning - gerne Microstation.

Du kan med de rette kvalifikationer forvente gode løn- og ansættelsesvilkår.

For nærmere oplysninger er du velkommen til at kontakte: Landinspektør Jørgen Hansen, 40 32 12 32

Send straks din ansøgning til: jh@lpspyd.dk

Firmaet, der er etableret i 1984 som et traditionelt landinspektørfirma, er hyggeligt beliggende på Torvet i centrum af handels- og turistbyen Nykøbing Falster i Guldborgsund Kommune med Lolland-Falster og Sjælland som opland.

Besøg os i vort nye "domicil" på Torvet i det "virtuelle rum". Se linket til YouTube af vores 3D model efter laserscanning af kontorbygningen:
<https://www.youtube.com/watch?v=p9A-XWH7tJg>

EFTERUDDANNELSESKURSER

Tinglysning og ejerlejligheder

Mandag den 8. april - tirsdag den 9. april 2019

HUSET, Middelfart

Pris: 7.300 kr. + moms, for medlemmer af DdL og IDA
(7.800 kr. + moms for øvrige deltagere)

Arrangementsnummer: 329934

INGEN LEDIGE PLADSER**Miljøvurdering af planer og programmer**

Tirsdag den 28. maj 2019

Vejle Center Hotel

Pris: 3.400 kr. + moms, for medlemmer af DdL og IDA
(3.700 kr. + moms for øvrige deltagere)

Frist for tilmelding: 29. april 2019

Arrangementsnummer: 330198

Forvaltningsret for landinspektører

Torsdag den 31. oktober 2019

Vejle Center Hotel

Pris: 3.400 kr. + moms, for medlemmer af DdL og IDA
(3.700 kr. + moms for øvrige deltagere)

Frist for tilmelding: 2. oktober 2019

Arrangementsnummer: 330194

*Tilmelding til kurser skal ske på DdL's hjemmeside**<http://landinspektoren.dk> eller tlf. 3318 4818.**Læs mere om kurserne på hjemmesiden under 'Fagligt' og 'Efteruddannelse'.*

NYT JOB

ANDREA KROGH SØRENSEN er pr. 10. oktober 2018
ansat i Landinspektør Vest ApS.**DAVID TAMS** er pr. 1. februar 2019
ansat i LIFA A/S Landinspektører.**MARTIN HERTZ SØRENSEN** er pr. 1. februar 2019
ansat hos Landinspektør Nord A/S.**ANDERS BIRK** er pr. 1. februar 2019
ansat hos Landinspektørfirmaet LE34 A/S.**MIKKEL SØLBECK** er pr. 1. april 2019
ansat i Metroselskabet.

NYE BESKIKKELSER

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har meddelt beskik-
kelse som landinspektør til:**STINE SLOTH NIKOLAJSEN**, Hornslet, den 24. januar 2019.**CAMILLA GOTTWALD BØNNELYCKE**, Bagsværd,
den 24. januar 2019.**MARTIN HALLER ENGSIG**, Gistrup, 29. januar 2019.**MADS ERIK WITT BÆKSTED**, Frederiksberg, 12. februar 2019.

RUNDE FØDSELSDAGE

60 år:

Bente Lindstrøm, Aalborg, 15. april

Jess Svendsen, Ballerup, 25. maj

Peter Rydahl, Søndersø, 29. maj

Peer Munk, Faaborg, 29. maj

70 år:

Marie Kristine Klausstrup, Roskilde, 27. april

75 år:

Ejlif Bjørn Bertelsen, Vissenbjerg, 19. april

Joel Hermansen, Jægerspris, 7. maj

85 år:

Kaj Poulsen, Odense NV, 31. maj

90 år:

Frederik Lennart Riegels, Birkerød, 12. maj

Klommen skrives på skift af tre landinspektører; Christian Thellufsen, Anne Kristine Munk Mouritsen og Kim Ingemann Christensen, der har fået frie hænder til at ytre sig om emner, som på den ene eller anden måde kan relateres til faggruppen.

Kim Ingemann Christensen

Om Pension For Livet

Sådan er det, når man har en pensionsordning. Først sparer man op gennem hele ens arbejdsliv, og når man så holder op, får man dét udbetalt, man har sparet op. Så pensionen er jo sådan set – for hele livet. Måske får man mere udbetalt, end man har indbetalt, og med de stigende levealdre, kan det meget vel være tilfældet med de garanterede gennemsnitsrenteprodukter, som fx Danica Pensions Traditionel-produkt.

Men jeg ser andre og nye behov, hvor pensionselskaberne i fremtiden kan få fremtrædende og vigtige placeringer. Vi bliver ældre og ældre (gennemsnitligt set). Vi pensioneres og levere længere end oprindelig 'planlagt' i pensionskassernes levetids-beregninger. Folkepensions- og tilbagetrækningsalder udskydes langsomt med et halvt år ad gangen. De opsparede midler skal strækkes længere, men ...

Vores kroppe kan ikke udskyde de naturlige aldringsprocesser. Uanset hvad regering og folketing muligvis forestiller sig. Alderdommen præges af mindst to processer. Aldringen, som går sin helt naturlige gang og rammer alle, og alderssygdommene, som ikke nødvendigvis rammer alle. Begge dele påvirkes af vores livsstil. Vi kan udskyde og begrænse, men ikke forhindre. Og vi skulle være gået i gang med forebyggelsen lang tid før, vi bliver opmærksomme. Vores kondition reduceres fra man er i toppen i midten af tyverne, og muskelstyrken fra midten af 30-års alderen. En lang række skavanker opstår bare fordi vi bliver ældre, uden hensyn til tilbagetræknings- og folkepensionsalder. Vi bliver nok ældre, men ikke til et fuldt funktionsdueligt liv, som da vi var 25 år – langt fra – vi bliver mentalt og fysisk svækkede.

Det offentlige trækker sig i disse år også tilbage med økonomisk bistand og rengøring – i foruroligende hast – ligesom gletsjerne rundt om i verdenen. Forventningen er, at vi i langt højere grad kan passe os selv – i eget hjem. Vi får brug for foruroligende store mængder penge til at leve et holdbart liv, når rengøringen, dagpasningen og tøjvasken er trukket ud i 5-7 ugers intervaller.

Vi får brug for hjælp, og penge til at betale hjælpen.

Måske skal vi til at tænke pensionsøkonomi på hovedet?

Måske får vi brug for flest penge i slutningen og ikke i begyndelsen af pensionslivet?

Her tænker jeg, at pensionskasserne kan udvikle nye services, nye forsikringer og 'sund-ordninger', som vil strække sig langt ind i vores liv efter arbejdslivets ophør. Som det er nu, varer forsikringselementerne i pensionsordningen, til vi går på pen-

sion. Så ophører forsikringerne, og pensionsudbetalingerne tager over. Forsikringselementerne og vores sundhedspakke forsvinder, men virkeligheden er, at vi bliver syge og vores pårørende har også brug for hjælp til sundhedsvæsenet, når vi ikke arbejder mere.

Behøver det at være sådan?

Kunne man ikke tænke pension og forsikring, som varer hele livet?

Vi vil få mere og mere brug for hjælp, når vi bliver ældre. Det offentlige velfærdssystem er under pres, og det vil blive presset og indsnævret yderligere. Så kan det være godt, hvis pensionselskaberne kunne træde til og udvikle nye services.

Calling Danica Pension og de øvrige pensionselskaber!

Stor værdi til få penge med nyeste teknologi

DANMARK

PP

Magasinpost MIMP
ID nr. 46308

**Tiltfunktion & Galileo
Leasing kun 3.250,-
pr. måned***

Opnå maksimal fleksibilitet med Leica GS18 T RTK-rover

- Udfør dit arbejde uden stokken skal holdes lodret
- Indmåling og afsætning effektiviseres minimum 20%
- Undgå tidsspild – GS18 T kalibreres automatisk

Leasingvilkår:

10% udbetaling, 10% restværdi, løbetid 5 år, variabel rente
1-års serviceaftale inkluderet
Ekskl. moms og SmartNet-abonnement

*Endeligt tilbud og kreditvurdering foretages af SG-Finans.

Scan QR-koden
og få mere info.

Leica Geosystems A/S
Salg & Service tlf. +45 70 23 00 32
www.leica-geosystems.dk

Leica
Geosystems